

**КЪМ ВЪПРОСА ЗА ПЕРИОДИЗАЦИЯТА НА ИСТОРИЯТА
НА СЛАВЯНСКАТА ФИЛОЛОГИЯ
(ГОДИНИТЕ НА „ЖЕЛЯЗНАТА ЗАВЕСА“ – ЗЛАТНОТО
ПОЛУСТОЛЕТИЕ НА СВЕТОВНАТА СЛАВИСТИКА)**

Иван Куцаров
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

**ON THE PERIODIZATION
OF THE HISTORY OF SLAVONIC PHILOLOGY
(THE YEARS OF “THE IRON CURTAIN” –
THE GOLDEN HALF-CENTURY OF SLAVONIC STUDIES
WORLDWIDE)**

Ivan Kutsarov
Paisii Hilendarski University of Plovdiv

This article focuses on the issue of the periodization of the history of Slavonic philology as it reviews a variety of viewpoints concerning the problem in hand. It goes back to the so-called “pre-history” of Slavonic studies (the end of the 18th century), it then dwells on its “classical stage” (from the mid-19th-century till the end of WWI) to reach the period between the two world wars. Eventually, the author draws the reader’s attention to, and analyses closely, above all else, the achievements of Slavonic studies during the years of “the Iron Curtain”, defining those as “the golden half-century” of Slavonic studies worldwide.

Key words: Slavonic philology, Slavonic studies worldwide, “Iron Curtain”, history, periodization

Сборът от науки (или сборната наука), наричан славянска филология или славистика, има вече 200-годишна история, която е добре документирана. Огромна е заслугата за това на „патриарха на славистиката“ – Ватрослав Ягич, който преди повече от 100 години публикува монументален труд, озаглавен именно „История на славянската филология“ (Ягич 1910). Голяма студия (разпространявана и като от-

делно книжно тяло), посветена по същество също на историята на славистиката, обнародва у нас още по-рано първият професор по славянско езикознание в Софийския университет Любомир Милетич (Милетич 1891). С развитието на науката естествено нараства и броят на изследванията за нейната история. Проведени са редица симпозиуми и конференции, издадени са множество монографични (вж. напр. у нас Георгиев 1979; Минкова 1978; Мурдаров 1988; Мурдаров 1999; Урбан, Ржехачек 1992) и колективни трудове (вж. напр. МПИС 1978; ŠDSS 1978; ИС 1981; С XXI), вкл. и периодични издания (вж. напр. PDS), в програмите на световните славистични конгреси се обособяват секции по история на славистиката. На тази проблематика са посветени и две мои монографии (Куцаров 1980; 2002), както и много частични изследвания (някои от тях вж. в библиографията). Тук ще обобща становищата около периодизацията на историята на славянската филология (има и проучвания, посветени специално на този въпрос – вж. напр. Милников 1978; Милников 1978а), като специално ще се опитам да характеризирам нейния предпоследен (и последен завършен) период.

Общо взето, класификацията у отделните изследователи не се отличава съществено. А. С. Милников предлага четири периода (вж. Милников 1978а: 52; пак там: 46, можем да се информираме за идеите по въпроса на бележития руски славист и българист Н. С. Державин), други учени – обикновено повече. Според мене най-същественото е да се набележат границите между отделните периоди. И тъй като славистиката е хуманитарна и обществена наука, най-правилно би било историята ѝ да се диференцира чрез най-значимите моменти от историята на човечеството (и в частност – на славянството), които създават различни условия за развитието на обществото и науката. Следва да се отчита и състоянието на най-голямата славянска страна – Русия. Преди години в друго съчинение отбелязах: „Историята на славянската филология категорично показва, че нейният възход и упадък до голяма степен зависят от възхода или упадъка на най-голямата славянска страна, от обстоятелството, доколко тя е фактор в световната икономика, политика и култура“ (Куцаров 2003: 103).

За XX век тези събития са двете световни войни и „нежните революции“ от края на 80-те и началото на 90-те години. Те категорично открояват последните три периода от историята на славянската филология: период между двете световни войни, период на „желязната завеса“ (от края на II световна война до 90-те години на XX в.) и съвременен период – от 90-те години на XX в. (от „нежните револю-

ции“) до наши дни. За края на XVIII и за XIX в. могат да се разграничат още три периода: „предистория“ на славянската филология – до 20-те години на XIX в.; период на установяването на славистиката като наука, вкл. и като образователна специалност – 20-те, 30-те и 40-те години на XIX в.; класически период (така го нарича напр. А. С. Милников) на славянската филология – от средата на XIX в. до края на I световна война и Октомврийската революция в Русия.

Ще започна с така нар. „предистория“. Този термин също е използван от А. С. Милников (вж. Милников 1978а: 52), вероятно и от други учени, но аз съм го заимствал от едно заглавие на Хр. Първев (Първев 1958), заглавие на съчинение, което многократно съм използвал и цитирал. Във всеки случай в учебника си по Увод в славянската филология, чиято втора част е посветена на историята на славистиката, така съм назвал най-ранния ѝ етап – „Предистория и първи стъпки на славянската филология“ (Куцаров 1980: 80 – 105). Може да се каже, че този период е много добре проучен и описан. Най-голяма е заслугата на В. Ягич (вж. Ягич 1910), но и на редица други учени у нас (вж. напр. Милетич 1891; Георгиев 1978; 1979, Илчев 1977; Куцаров 1980: 80 – 105; Куцаров 2002: 39; 435 – 436; 515; 590 – 592; 640 – 642) и в чужбина (Бовоа 1976; 1978; Грот 1901; Дяков, Милников 1979; Куделка 1978; Куделка, Шимечек, Вечерка 1978; Лациок 1978; Неджеля 1978; Нейедли 1953; Пастърнек 1896; Петрачкова 1989; Петровски 1904; 1914; Тибенски 1973; Токаръов 1973; Францев 1906; Фринта 1957; 1970; Хам 1970 и др.). Забележителна фигура в предисторическия период е гениалният учен, писател, педагог и обществен деятел М. В. Ломоносов (1711 – 1765), на когото са посветени множество изследвания (кратки бележки за филологическите му трудове вж. в Куцаров 1980: 82 – 83).

Периодът на установяването на славянската филология като наука се свързва с делото на пионерите на славистиката – Й. Добровски (1753 – 1829), А. Х. Востоков (1781 – 1864) и Б. Копитар (1780 – 1844), работещи в (и фактически създаващи) първите три славистични центъра – Прага, Санкт Петербург и Виена. Делото на тримата забележителни учени е изследвано в детайли, на него е посветена огромна по обем литература (кратки очерци за тримата вж. в Куцаров 1980: 106 – 111; 115 – 118; 111 – 114; а изчерпателна библиографска справка за посветени на тях изследвания вж. в Куцаров 2002: 515; 435; 590).

С предисторията на славистиката, но най-вече с този период се свързва и дейността на основаната в Санкт Петербург през 1783 г.

Руска академия (различна от Петербургската академия на науките, основана през 1724 г., чийто наследник е Академията на науките на СССР, днес – Руска академия на науките; през 1841 г. Руската академия се слива с Петербургската – по онова време наричана Императорска Санктпетербургска академия на науките, като изгражда нейното Отделение за руски език и словесност), която има предимно филологическа насоченост и чиято основна цел е отбелязана в т. 2 от устава ѝ: „да очиства и обогатява руското слово“ (цитирано по Милетич 1891; най-важната ѝ задача е създаването на речник на руския език и на другите езици, говорени в Русия). Най-активните деятели на академията са А. С. Шишков (1754 – 1841; президент на академията от 1813 г.), А. Н. Оленин (1763 – 1843), граф Н. П. Румянцев (1754 – 1826), създател на научния кръг, наричан „Кружок канцлера Румянцева“, П. И. Кеппен (1793 – 1864), К. Ф. Калайдович (1792 – 1832), М. П. Погодин (1800 – 1875) и др. В нея членуват и много писатели и поети, напр. А. С. Пушкин. Член на Руската академия е и украинецът Ю. И. Венелин (1802 – 1839), чиято задача е да се запознае с българския фолклор, с българския език и да напише граматика. Командиран от академията, по време на Руско-турската война от 1828 – 1829 г. той обикаля Североизточна България (Варна – Каварна – Кюстенджа – Бабадаг – Силистра), а през 1834 г. представя ръкопис (400 стр.) на българска граматика, който не е утвърден (издадена е едва през 1997 г. в Москва, а през 2002 г. – в София; фактически това е първата новобългарска граматика).

Именно деятелите на Руската академия и специално А. С. Шишков успяват при утвърждаването на новия университетски устав през 1835 г. да включат в списъка на катедрите (на специалностите) и „кафедра по история и литература на славянските наречия“, с което се поставя началото на образователната славистика. Отзовават се университетите в Санкт Петербург, Москва, Харков и Казан, които излъчват първите бъдещи професори слависти – съотв. П. И. Прейс (1810 – 1846), О. М. Бодянский (1808 – 1877), И. И. Срезневски (1812 – 1880) и В. И. Григорович (1815 – 1876), командирани (от Министерство на образованието на Русия) дългосрочно в страните, заселени от славяни, за да съберат материали и да се подготвят за бъдещата си дейност. От изключително значение за българската славистика и за българистиката е пътешествието на В. И. Григорович по българските земи (Одеса – Цариград – Солун – Атон – Солун – Воден – Битоля – Охрид – Струга – Преспа – Ресен – Прилеп – Велес – Щип – Серес – Петрич – Мелник – Горна Джумая – Рилски манастир – Дупница –

София – Ихтиман – Пазарджик – Пловдив – Сопот – Карлово – Калюфер – Казанлък – Габрово – Дряново – Търново – Свищов – Русе, след което се прехвърля в Австрийската империя и посещава земите на чехи, словаци, словенци, хървати, черногорци), където открива множество старобългарски и среднобългарски езикови паметници (за подробности вж. Илчев 1977).

След откриването на първите катедри в Русия славистиката бързо навлиза в университетите на Централна и Западна Европа: Париж (1840), Берлин (1842), Бреслау (1842), Прага (1848), Виена (1849), Лайпциг, Кьонигсберг и др.

В „новия етап (от средата на XIX в. до края на I световна война) от развитието на славистиката“ (по Л. Милетич) или „класическия етап“ (по А. С. Милников) историците включват обикновено като негово начало делото на преките следовници на пионерите на славянската филология – П. Й. Шафарик (1795 – 1861), Фр. Миклошич (1813 – 1891), В. Ягич (1838 – 1923). И тяхното дело е проучено и описано обстойно (кратки очерци за дейността им вж. в Куцаров 1980: 118 – 123; 126 – 132; 141 – 143; а изчерпателна библиографска справка за посветени на тях изследвания вж. в Куцаров 2002: 515, 590, 590).

През този период славянската филология все повече се оформя като сбор от науки, а основните нейни дялове са езикознанието (А. Х. Востоков, Фр. Миклошич, В. Ягич), литературознанието (началото е поставено от П. Й. Шафарик) и етнографията (П. Й. Шафарик), вкл. фолклористиката (Фр. Л. Челаковски и др.).

Санкт Петербург, Виена и Прага продължават да бъдат водещите европейски славистични центрове, но вече се създават и нови. В Русия разгръщат дейността си А. Дювернюа, наследил катедрата в Московския университет от О. М. Бодянки, И. И. Срезневски, свързал дейността си със Санктпетербургския университет и Академията на науките, А. И. Соболевски, А. Н. Афанасиев, Т. Д. Флорински, В. И. Ламански, В. Ф. Милер, А. Н. Веселовски, А. Н. Пипин, И. Я. Франко, основоположникът на Харковската лингвистична школа – А. А. Потебня, на Казанската школа – Я. Бодуен де Куртене, на Московската школа – Ф. Ф. Фортунатов, и още Ф. Е. Корш, А. А. Шахматов, А. С. Будилович, Р. Ф. Брандт, В. Н. Шчепкин, П. А. Лавров, поляците М. Крушевски, В. Пожежински и др. В Чехия това е времето на Я. Гебауер, Л. Гайтлер, К. Иречек, М. Хатала, Й. Зубати, И. Поливка, Я. Махал, в Полша – на Я. Розвадовски, Я. Лош, при лужичаните – на Я. Йордан, Я. Смолер, М. Хорник, Кр. Бохувер, А. Мука, в Германия – на Авг. Шлайхер, Авг. Лескин, Ал. Брюкнер, К. Бругман, Г. Вайганд,

на Фр. Миклошич във Виена, на С. Робер, Ал. Ходзко, О. Дозон, Л. Леже в Париж, на К. В. Смит, Тор Ланге, К. Вернер и В. Томсен в Копенхаген, на В. Ягич, оставил трайна диря с научната и преподавателската си дейност в Загреб, Одеса, Берлин, Санкт Петербург и Виена. Особено нараства ролята на славистичната катедра във Виенския университет, ръководена от Фр. Миклошич, след него от В. Ягич. Там се подготвят млади кадри както за университетите в Австрия и Германия, така и за славянския Юг. Силни славистични центрове се изграждат в Германия – Берлин, Лайпциг, Бреслау, Кьонигсберг и др.

Последната (от общо седемте – в периода 1735 – 1878 г.) руско-турска война от 1877 – 1878 г. променя политическата карта на Балканите – узаконява независимостта на Сърбия (добила автономия в резултат на петата руско-турска война от 1828 – 1829 г.) и довежда до автономията на Княжество България, което твърде скоро се обединява с Източна Румелия (1885 г.). Създават се условия за развитие на славистиката и сред южните православни славяни, която също се свързва с университетското образование – през 1863 г. се открива Белградският, а през 1888 г. – Софийският университет, като и на двете места една от първите специалности е славянската филология. През втората половина на XIX век славистични центрове се разкриват и при западните балкански славяни – през 1874 г. се открива университетът в Загреб, а през 1875 г. – катедра по славянска филология в университета в Грац, където пръв ръководител е словенецът Гр. Крек. През последното десетилетие на XIX век разгръщат научната си дейност и първите значими български слависти – М. Дринов, Л. Милетич, Ал. Теодоров-Балан, Ив. Шишманов, Б. Цонев, Д. Матов, Ат. Илиев, Манол Иванов и др., все възпитаници на посочените по-горе славистични центрове (вж. напр. Куцаров 1985; Куцаров 1992; Куцаров 2002а).

Следващият етап от историята на славянската филология обхваща **периода между двете световни войни**. На него също са посветени много изследвания, вкл. и наши (вж. напр. Куцаров 2000; 2001; 2001а; 2002б; 2005; 2007; 2008; вж. там и богата библиография). След края на войната в Централна Европа се слага началото на нови славянски държави – Полша, Чехословакия, Кралството на сърби, хървати и словенци (от 1929 г. – Югославия). Създават се благоприятни условия за развитието на научната и образователната славистика в тези страни, изключително значение за което има политиката на правителствата им. Може даже да се твърди, че в периода между двете световни войни Чехословакия и Полша стават център на световната славистика. В Полша към изконно полските университети в Краков и Лвов

се присъединява Варшавският университет (дотогава на практика руски университет), откриват се Познанският и Люблинският университет, а след тях и други центрове. Откриват се (1919 г.) университети в Бърно, Братислава, Любляна, които още с основаването си се превръщат в оживени славистични средища. Младите славянски държави полагат фрапиращи усилия и за развитието на славистиката в неславянските европейски страни. Не е случаен фактът, че именно тези държави поставят началото на организираната славистика – през 1929 г. в Прага се провежда I Международен конгрес на славистите (като участниците в него гостуват и на новите университети в Бърно и Братислава), през 1934 г. – II конгрес във Варшава и Краков, а Белград поема подготовката и домакинството на непроведения III славистичен конгрес през 1939 г. Що се отнася до научните изследвания, периодът между двете световни войни издига полската и чешката славистика на изключително равнище. Освен някои от горепосочените учени, които продължават да работят и в този период, ще споменем имената на Фр. Пастърнек, Я. Якубец, Й. Пата, А. Фринта, Л. Нидерле, М. Вайнгарт, И. Хорак, Фр. Волман, Фр. Травничек, на основоположника на Бърненската славистика В. Вондрак, на словенеца М. Мурко – в Чехия, на Я. Бодуен де Куртене, Т. Лер-Сплавински, М. Рудницки, Ст. Шобер, Ст. Слонски, М. Малецки, Т. Милевски, З. Клеменшевич, Й. Курилович, В. Ташицки и мн. др. – в Полша.

Огромно значение за развитието на славистиката (особено в Краков) има откриването на Славянския институт (*Studium Słowiańskie*) в Ягелонския университет през 1924 г., който освен филологическите катедри включва още катедрата по славянска етнография, катедрата по история на изкуствата на славянските народи, катедрата по стара история на славянските народи и катедрата по история на славянските литератури (за повече подробности вж. Куцаров 2003). През 20-те и 30-те години в славистичните изследвания започват да навлизат нови методи. Техни проводници са преди всичко членовете на Пражкия лингвистичен кръжок (*Pražský lingvistický kroužek*), който оставя трайна диря не само в славянското езикознание, но и въобще в световната лингвистика (за повече подробности, вкл. и богата библиография, вж. в Куцаров 2003).

Силни години има и славистиката в Югославия, където ще споменем имената на Т. Маретич, М. Решетар, Ст. Ившич, Ал. Белич, Др. Костич, руския учен С. М. Кулбакин и др. В България това е времето на Й. Иванов, Ст. Младенов, Ст. Романски, Ю. Трифонов, Б. Пенев, М. Арнаудов, Б. Йоцов, Ст. Попвасилев и др., които издигат българ-

ската славистика на европейско равнище. Изграждат се като учени и представителите на следващото поколение – Вл. Георгиев, Е. Георгиев, Ив. Леков, К. Мирчев, Цв. Романска, Л. Андрейчин, Ст. Стойков и др.

Разнопосочни са условията за развитието на славистиката в създадения след края на I световна война СССР. Годишите на революцията, гражданската война и последвалата икономическа криза не благоприятстват за нормална научна и образователна дейност. Неблагоприятно за руската славистика е напускането на страната от цяла редица изтъкнати филолози като Я. Бодуен де Куртене, В. Пожежински, Н. С. Трубецкой, А. В. Исаченко, Р. О. Якобсон, С. О. Карцевски, С. Смал-Стоцки и др. В същото време обаче тези учени изиграват решаваща роля за развитието на славистиката и русистиката особено в неславянския свят. През 30-те години славистиката в СССР преживява тежък период. Без всякакви основания (като мотив се изтъкват връзките на съветските слависти с руските, белоруските и украинските учени емигранти, както и със западноевропейските слависти) славянската филология е обявена за наука, служеща на фашизма, и е разгромена: на репресии са подложени редица славянски филолози. Закрит е Институтът по славяноведение към АН на СССР, прекратена е подготовката на слависти в Московския и в Санктпетербургския университет. СССР не участва във II Международен конгрес на славистите (за подробности вж. Супрун 1989: 371 – 372; вж. специално Ашнин, Алпатов 1994 и Волман 1997). И въпреки всичко славистичните изследвания на източните славяни продължават и се задълбочават. През тези години се изявяват ярки филолози като А. М. Пешковски, В. М. Истрин, Г. А. Илински, Л. В. Шчерба, А. М. Селищев, М. Г. Долобко, Н. Н. Дурново, Г. О. Винокур, Н. С. Державин, Н. К. Грунски, с особени заслуги за развитието на украинистиката, Е. Ф. Карски, П. А. Бузук, поставили основите на научната белорусистика, редица други крупни учени поставят началото на творческия си път.

След края на I световна война студентите по славянска филология в Германия и нова Австрия намаляват, тъй като славяните вече предпочитат да се обучават в собствените си университети. За сметка на това обаче нараства любопитството към новата държава на изток и към нейния език от страна на немското население. Славистиката в тези страни си поставя и важни научноизследователски цели, свързани предимно със старобългаристиката и русистиката. От по-изявените учени слависти, имащи върхови постижения в този период, ще споменем Е. Бернекер, А. Маргулиес, Г. Геземан, Р. Траутман, М. Фас-

мер, К. Майер, Е. Кошмидер – в Германия, Н. С. Трубецкой, Б. Д. Х. фон Арним, Х. Ф. Шмид – в Австрия, и др. В останалите страни на Западна Европа славянската филология бележи период на прогрес, обусловен от засиления интерес към руския език и към езиците на останалите славяни. Както вече отбелязахме, силно съдействие за това оказват и правителствата на славянските държави. В Италия това е времето на Дж. Мавер, Е. Дамиани, А. Кроня, във Франция – на А. Мейе, А. Мазон, Л. Больо, А. Ваян, Л. Тениер, Р. Бернар, в Румъния – на И. Бърбулеску и Е. Петрович, в Белгия – на А. Грегояр и К. Баквис, в Дания – на В. Томсен, Х. Педерсен, Хр. Сарауф, Ст. Рожнецки и А. Стендер-Петерсен, в Холандия – на Н. ван Вейк, К. ван Схонефелд, в Норвегия – на О. Брок и Хр. Станг, в Швеция – на Р. Екблом и Г. Гунарсон, във Финландия – на Й. Ю. Микола и В. Кипарски, в Швейцария – С. О. Карцевски и т.н.

Тежък период за славистиката са годините на Третия райх и II световна война (за подробности вж. Куцаров 2002: 457 и сл., 558 и сл., 589; 2003). Относително най-добри условия за българистична и славистична дейност в тези години съществуват в България, която на практика остава настрана от военните събития (вж. Куцаров 2002: 80 – 90).

Следва периодът от края на II световна война до 90-те години на XX в., който по-горе нарекох период на „желязната завеса“.

Може да се каже, че „желязната завеса“ между доскорошните съюзници, между Изтока и Запада, започва да се спуска през 1947 г. със създаването на НАТО. В следващите години северноатлантическата организация се разширява. През 1954 г. СССР предлага да се включи в пакта, но му е отказано. През 1955 г. в НАТО влиза и Западна Германия (ГФР). Същата година страните от т. нар. „социалистически лагер“ сключват Варшавския договор, изграждащ източната военна организация (в нея не се включва Югославия), в която пък влиза Германската демократична република (ГДР). Започва откровената „студена война“.

Оказа се обаче, че именно този период на противопоставяне е изключително благоприятен за развитието на славянската филология. Причините вероятно са много, а може би е все още рано да се пише история на току-що отминало време. Въпреки това ще се опитам да отбележа някои констатации.

На първо място, трябва да се посочи, че съгласно с мирния договор след края на войната всички компактно живеещи славяни остават от едната (източната) страна на „желязната завеса“, вкл. и лужичани-

те, населяващи Североизточна Германия, която е съветска окупационна зона, по-късно – ГДР. Това несъмнено съдейства за безпроблемните контакти между учени, университети и научни институти. Тази хомогенност частично се нарушава през 50-те години, когато Югославия заема неутрална позиция между двата блока, оглавявайки Движението на необвързаните страни. Този факт значително затруднява контактите с народите на Югославия.

На второ място, най-голямата славянска страна – Русия, се нарежда между победителите във войната и се превръща в една от двете световни суперсили, определящи политическия, икономическия, военния и културния развой на планетата. Лавинообразно нараства интересът към изучаването на руския език в целия свят. В славянските страни, в ГДР, Унгария, Румъния, Китай, Северна Корея, Монголия, Виетнам той става задължителен учебен предмет в средното училище, започва да се изучава в много средни училища на Франция, Западна Германия и други европейски страни.

Нуждата от преподавателски кадри и интересът към изучаването на славянските езици, литератури и култури води до създаването на нови славистични центрове не само в славянските държави, където висшето образование се масовизира и се разкриват много нови университети и педагогически институти, а родната и славянската филология заемат централно място в тях, но и в неславянските страни: във Франция – в Бордо, Рен, Клермон-Феран, Нанси, Екс ан Прованс, Пати, Кан, Тулуза, Гренобъл, Руан, Безансон, Ница, Амиен и др.; в Западна Германия – в Западен Берлин, Бон, Бохум, Гьотинген, Кьолн, Мюнстер, Саарбрюкен, Хайделберг, Хамбург и др.; в Унгария – в Сегед, Дебрецен, Егер, Печ, Нирегхаза; в Румъния – в Клуж, Крайова; в Италия – в Милано, Триест, Флоренция, Неапол, Бари; в Белгия – в Лиеж, Лувен, Гент и т. н. Лавинообразно нараства и научната славистична продукция – езиковедска, литературоведска, етнографска, фолклористична, историческа. Доколкото фактите от близката история на славистиката в Европа са добре осветлени и познати, тук ще предложа само библиография (вж. напр. Алексиева 1886; Ангелиева 1985; Андрейчин 1958; 1959; 1969; 1969а; 1970; 1972; 1974; 1974а; Андрейчин, Иванова 1974; Атанасов А. 1986; Бабов 1958; 1959; 1959а; 1964; 1965; 1976; 1988; Балабанова 1988; Балтова 2000; Банаух-Беланович 1999; Бартош 1988; Бархударов 1958; Басай 1986; 1989; Бевзенко 1968; Березин 1979; Берков 1947; Бернар 1957; Бернщейн 1967; Бечка 1960; Билфелд 1969; Борковски 1958; 1967; 1968; Бояджиев 1973; 1992; 1997; 1997/1998; Б.С. 1974; Брегадзе 1970; Будагов 1988; Була-

хов 1976 – 1978; Бурианек 1975; Буров, Русинов 1988; 1989; Буюклиев 1970; 1973; 1980; 1982; 1983; 1994; 1994а; Бъчваров 1974; 1983; 1983а; 1984; 1985; 1985а; 1987; 1989; 1991; 2001; Вайхер 1999; Вакарелска 1973; 1978; 1982; 1983; 1987; Валчак, Миколайчакова 2001; Валтер, Гутшмит, Иванчев 1982; Валчакова 1995; Василенко 1968; Вачкова 1998; Вачкова, Гулова 1988; Велчев 1976; 1976а; 1982; Велчев, Русакиев 1974; Венедиктов 1987; Веселинов 1969; Вечерка 1989/1990; Вечерка, Кристинек 1975; Вечерка, Чейка 1985; Вечерка, Жажа, Пачесова 1987; Виденов 1974; 1978; 1990; 2001; Виноградов 1959; Волман 1957; Вътов 1992; Галкина-Федорук 1951; 1955; Галкина-Федорук, Василенко, Галанов 1965; Галис 1974; Генадиева-Мутафчиева 1959; Георгиев 1958; 1982; Георгиева 1966; 1969; 1980; 1985; Германов 1975; Гранес 1980; Гепъл 1994; Григориев 1958; Григоров 1994; Гугуланова 1999; Гунарсон 1962; Гунарсон, Стендер-Петерсен, Станг, Ниеминен 1960; Давидов 1988; Данчев 1984; Двонч 1975; 1987; Дерягин 1969; Джамбазов 1993; Дибо 1967; Дилевски, Филкова 1969; Димитрова 1988; Диников 1980; 1986; 1987; 1988; Дмитриев 1969; 1978; 1978а; 1982; Долански 1966; 1975; Достал 1966; Дудевски 1991; Дончев 1954; Драганов 1964; Дункова 1957; Дуриданов 1983; 1986; 1986а; 1987; 1990; Дюлгерова 2001; Екман, ван Схонефелд 1957; Еленски 1964; Ерхарт 1988; Жажа 1992; Живков 1982; Жилев 1994; Жирмунски 1967; Журавльов 1970; Заимов 1972; 1985; Зарев 1959; Захаревич 1999; Зенчук 1999; Зимек 1961; Златанов 1983; Злиднев 1960; Золотова 1970; Иванов 1968; 1977; Иванова 1984; Иванова К. 1971; 1991; Иванова-Мирчева 1951; Иванчев 1953; 1976; 1977; 1978; 1978а; 1978б; 1979; 1985; 1990; 1991; Иванчев, Домбек, Игов 1958; Илиева 1992; Илчев 1961; 1963; 1982; Йорданова 2000; Йедличка 1990; Йотов 1981; 1988; Каракостов 1964; Катуш 1979; Квапил 1999; Кирай 1957; 1988; Ковал-Костинска 1980; Колев 1981; 1982; 1983; 1983а; 1985; 1990; 1994; Колесник 2001; Конев 1985; Кончаревич 2000; Королук 1967; Коцева 2000; Кочев 1976; 1985; Кошка 1966; Крейчи 1955; Крилова 2001; Крисин 1997; Куев 1979; Курц 1959; 1959а; Куфнерова 1983; 1985; Куцаров 1983; 1998; 2002; Кучера, Бъчваров 1986; Кърпачева 1976; Кьолн 1969; Кювлиева 1977; Лашкова 1987; Леков 1956; 1957; 1963; 1964; 1968; 1969; 1969а; 1976; 1976а; 1978; 1978а; 1978б; 1978в; 1978г; 1983; Леонидова 1979; 1979а; 1981; 1984; 1984а; 1985; 1988; Лингорска 1982; Манджуля 2001; Марван, Кларн 1983; Маринова, Костова 1981; Марков 1971; 1972; 1974; 1981; Маслов 1957; Матияшевич 1999; Мериджи 1966; Мечев 1977; Мешчерски, Дмитриев 1969; Милников 1980; 1981; 1983; Минкова 1994; 2000; 2000а; Михъила

1961; 1968; Миятев 1965; Младенов 1969; 1970; 1970а; 1975; 1980; 1981; 1987; 1988; 1991; Младенов, Холиолчев 1971; Младенова Д. 1992/1993; Младенова 1995; Младенова, Игазова 1988; Моравцова 1985; 1992; Мутафчиев 1957; 1962; Нагипал 1972; Начева 1987; 1987а; Николов 1985; Николова 1987; Ницолова 1997; Нич 1960; Норман 1984; Носек 1984; Ондруш 1974; Орлош 1982; Осипова 1983; Отчет 1960; Павлов 1980; 1985; 1989; 1990; 1996; Павлова 1981; 1982; 1984; 1984а; 1996; Павлова, Богданова 1982; Палкова 1983; Палкович 1991; Парашкевов 1981; 1984; Пашов 1984; Пеева 2001; Пенкова 1973; 1974; Пенчев Г. 1983; Пенчев, Станишева, Станков 1967; Пернишка 1974; 1989; Петканов 1978; Петканов 1980; 1981; 1992; Петрова-Слодняк 1988; Петрович 1957; Петър 1975; 1975а; 1987; 1988; 1988а; 1989; Пикио 1962; Платонова 2001; Попиванов 1983; 1989; Попов Д. 1995; Попов К. Г. 1968; Порт 1968; 1970; 1974; Първев 1962, 1962а; 1968; 1969; 1984; 1986; Раданова 1992; Радева 1991; 1998; Радева С. 1963; 1980; Радованович 1990; Райкова 1993; 1996; 1996а; Ред. 1959; 1974; 1975; 1986; Ред. 1986а; Ред. 1986б; Ред. 1987; Ред. 1997; Ред. 1999; Ред. 1999а; Реметич 2000; Ржанникова 1993/1994; 2001; Ржехачек 1975; 1981; Ригер 1982; Ристески 1994; Романска 1959; 1964; Русакиев 1960; 1976; 1984; Русек 1979; 1980; Русинов 1967; 1986; 1987; 1987а; 1988; 1988а; 1988б; 1988в; 1996; СБ 1994; Селимски 1989; 1989а; Симеонова 1982; Скаличка 1970; Славика 1993; Смирнов 1888; Соколовска-Добрикова 1987; Смядовски 1981; Спасич 1994; Стаменов 1987; Станишева 1996; Станкович 1999; 2001; Стендер-Петерсен 1960; Стойков 1968; Стойкович 1979; Стоянов И. 1985; Стоянов 1964; 1969; 1984; Терзийска 1981; 1991; Тетовска-Троева 1976; Тишева, Колев 2000; Тодоров 1989; 1993/1994; 1996; Тодоров В. 1983; 1986; Толстой 1970; 1974; Томов 1995; 1996; Топорков 1986; Тот 1973; Третьяков 1957; Трофимкина 2001; Трумер 1974; Урбан 1989; Урбанчик 1982; Филипова 1986; Филипова-Байрова 1967; 1979; 1989; Филкова 1994; Фуларин 2001; Фьойе 2001; Фьорстер 1987; Хавранек 1957; Хакамиес 1989; Хаузенбланс 1963; Хоралек 1955; 1968; Храсте 1957; Хронкова 1965; Холман 1987; Христова 1998; Цонев 1969; Чолакова 1966; 1969; 1970; 1972; 1984; 1985; Шанова 1990; 2001; Шечковски 1955; Шимански 1982; 1986; Янев Л. 1988.

Истински бум прави славистиката в САЩ. Решаващо значение има привличането на редица крупни европейски слависти (Р. О. Якобсон, Х. Бирнбаум, К. ван Схонефелд, Е. Станкевич, Зб. Голомб и мн. др.) на работа в университетите. Американски представители има на всички славистични срещи след войната (вж. по-долу), целящи да

възстановят редовното провеждане на славистичните конгреси. Активно е участието им и в Белградската среща (1955 г., вж. по-долу), когато Р. О. Якобсон става представител на САЩ в 31-членния състав на Международния комитет на славистите (по-нататък – МКС), а У. Б. Еджъртън – негов подгласник. В средата на 50-те години дипломи за специалисти по славянска филология са издавали 16 американски университета (вж. Якобсон 1957; 1963). Навсякъде се преподава старобългарски език и от два до шест съвременни славянски езика. Както може да се очаква, най-широко е застъпено изучаването на руски език, а след него следват полски, сърбохърватски, чешки, български, словашки. В ново време все по-често в учебните планове заема място и украинският език. Катедри по славистика, русистика или по други славянски езици има и в редица други американски висши училища. Краят на 50-те и 60-те години са време на огромно разрастване на американската славистика, тъй като правителството на САЩ започва да отпуска значителни финансови помощи за научните програми, посветени на руския и на източноевропейските езици, както и на други езици с ограничено разпространение. Например между 1949 и 1960 г. в американските и канадските университети са защитени 186 дисертации по славянско (най-вече руско) езикознание. Между 1961 и 1972 г. този брой нараства на 742 (позовавам се на Шейн 1973, стр. 185; според същия автор защитените дисертации в тази област за периода 1921 – 1948 г. са едва 57). Рязко се повишава броят на студентите, изучаващи тези езици; разширяват се факултетите по славянски филологии; въвеждат се много нови аспирантури. Макар че руският език продължава да доминира, на неруските източноевропейски езици започва да се отделя много по-голямо внимание в резултат на финансовата помощ, оказвана на студентите специално за тази цел. Засилва се преподаването и изучаването на българския език и особено на съвременния български език. Също така през 60-те години в САЩ се появяват първите български педагогически материали. Като част от голяма правителствена кампания през 1961 г. се публикува първият пълен курс по съвременен български език [**C. Hodge and associates. Bulgarian Basic Course.** Washington, 1961], предназначен на първо място за американски дипломати. Една година по-късно се появява „Начален курс по български език“ на А. Лорд. Този кратък учебник [**Alb. B. Lord. Beginning Bulgarian.** The Hague, Mouton, 1962], предназначен да осигури основни знания по български език в един семестър, се използва от много поколения студенти във всеки клон на славистиката. След няколко години излиза и сборник от литературни че-

тива към учебника [Alb. B. Lord, D. E. Bynum. *A Bulgarian Literary Reader*. The Hague, Mouton, 1968] (Скатън 1991: 60; вж. още Вакарелийска 2001). Последвалите години доразвиват направеното през 50-те и 60-те години, те са време на значително разрастване на българистиката в САЩ. Например почти се удвоява броят на дисертациите: между 1970 и 1979 г. са защитени 17, а от 1980 досега (1991 г. – И. К.) – 10, т. е. средно по 13 дисертации на десетилетие, докато между 1960 и 1969 г. те са само 6 (Скатън 1991: 61).

Централни славистични издания (които започват да излизат именно в този период) в САЩ са списанията *International Journal of Slavic Linguistics and Poetics*, излизащо от 1959 г., и *Folia Slavica*, основано през 1980 г. Поредицата *American Contributions to the (IV – XV) International Congress of Slavists* (от 1958 г.) включва докладите и съобщенията на американските учени от международните конгреси на славянските филолози. Славистични материали се печатат и в трудовете на повечето американски университети, имащи катедри по славянска филология или по русистика (вж. напр. *Harvard Studies in Slavic Linguistics*, *Harvard Ukrainian Studies*, *Indiana Slavic Studies*, *Working Papers in Linguistics* – Univ., of Washington, *Working Papers in Linguistics* – Ohio State Univ. и мн. др.).

Славистиката в Канада притежава сравнително кратка история, въпреки че и там, както и в САЩ, има голяма славянска емиграция. Ръководен център на славистичните изследвания е Канадската асоциация на славистите, която издава годишника *Canadian Slavonic Papers*. Преподаването на славянски езици и литератури, както и на история на славянските народи е застъпено в редица канадски университети – във Ванкувър, Торонто, Монреал, Уинипег и др. За пионер на славянската филология в Канада се смята У. Роуз, получил образованието си в Ягелонския университет (Краков). След края на II световна война канадските учени се включват активно в организираната славистична дейност, участват в Белградската среща (1955 г.), където Дж. С. Клер-Собел е избран в основния състав на първия МКС, а през 1958 г. и за член на Президиума на IV Международен конгрес на славистите в Москва. От неговото поколение са канадските слависти Ал. Уейнман, Д. Уиър, К. Бринер, Ф. Лозински, Д. Хънтлей, Я. Рудницки, Т. Ф. Домарадски, У. Брайтнер (представител на Канада в МКС от 1963 до 1968 г.), З. Фолейевски (член на МКС 1968 – 1983 г.), А. Райт (член на МКС 1983 – 1988), Т. Пристли (от 1988 г.). В последната четвърт на XX век на международното славистично поле се изявяват редица канадски учени от по-младите поколения като

Б. Медвидски, Н. Перейра, Гюнтер Саарсмид, Дж. Томас, Р. А. Ор, П. Р. Магочи, Ал. Зуиърс, Р. де Армонд, Б. Хелт и др. (повече подробности за канадската славистика вж. в Кирконел 1958; Клер-Собел 1963; 1965).

След края на II световна война прави първите си стъпки и славистиката в Австралия. През 1946 г. е открито първото отделение по руски език в Мелбърнския университет, чийто ръководител е рускинята Н. М. Кристенсен. Тя е единственият представител на Австралия в IV Международен конгрес на славистите в Москва (1958 г.), където информира научната общественост за началото на сериозни славистични занимания в далечния континент: „Являясь самым незначительным представителем в иерархии славистов настоящего Съезда, я тем более признательна за возможность сказать два слова благодарности от ученых Австралии, страны, замечательной не только тем, что там иногда совершаются олимпийские игры и прыгают веселые кенгуру, но также и тем, что там быстро развивается и растет интерес к славистике“ (Отчет 1960: 115). Две години по-късно във втория Мелбърнски университет се открива друго руско отделение под ръководството на Р. Г. А. дьо Брей, който през 1973 г. е избран за пръв представител на Австралия (и Нова Зеландия) в МКС (до 1983 г.). През 60-те години се откриват катедри по руски език и литература в Куинсландския и Канберския университет. От 1983 г. Австралия и Нова Зеландия са представени в МКС от Б. Криста, а от 1993 г. от Пол Кубърли. Приноси в славистиката в най-ново време правят професорите от университета Монаш в Мелбърн И. Марван, М. Павлишин, К. Уиндъл, Р. Съсекс, русистът от чешки произход Зд. Ф. Оливериус и др. В Австралия, в университета Монаш в Мелбърн, работи и българката Мария Коспартова-Попова (за славистиката в Австралия вж. Гришин 1964; Лингорска 1980; Супрун 1989: 430; Троуърс 1977 и др.).

На конгреса в София (1988 г.) бе взето решение за приемането на Нова Зеландия като самостоятелен член на МКС (дотогава е представяна от Австралия – вж. и по-горе) и за пръв неин представител бе избран Ханс Петер Щофел.

В годините след края на II световна война се слага началото и на славистиката в Израел. Ярък неин представител е М. Алтбауер. Роден в Полша, той получава образованието си по славистика в Лвов и защитава докторска дисертация в Краков под ръководството на Т. Лер-Сплавински. От 1935 г. живее в Йерусалим, като от 1969 г. е професор по славянско езикознание в Еврейския университет в Йерусалим.

През 1958 г. е член на президиума на IV Международен конгрес на славистите в Москва, а от 1963 до 1988 г. е представител на Израел в МКС (след това е почетен член на комитета). Широката му известност в славистичните среди се дължи преди всичко на откриването и публикуването на стари славянски паметници, както и на прецизните изследвания върху езика им. Други съвременни представители на израелската славистика са М. Таубе, В. Москович, член на МКС от 1993 г., В. Левин, В. Паперни и др.

През втората половина на XX век славянската филология и най-вече русистиката намериха стабилно място в университетските и в научните програми на Китайската народна република, въпреки че там отделни прояви на русистиката има и преди този период. Развива се вече и българистиката (за подробности вж. Лиу 1988) и това най-ярко пролича на X Международен конгрес на славистите, когато участниците бяха изненадани от „скритата“ дотогава продукция на китайските учени. Славистите от Китай участват на IV Международен конгрес в Москва през 1958 г., където Цао Цзин-хуа, ръководител на делегацията, е избран в президиума на конгреса (в конгреса участва и Лю Юн-цюан, научен сътрудник в Института по езикознание към АН на КНР в Пекин). На X Международен конгрес се поставя въпросът за приемането на Китай в МКС, но така или иначе това не е осъществено и до наши дни. Главен център за развитието на славистиката в Китай е Факултетът за източноевропейски езици към Пекиния институт за чужди езици. Славянски езици се изучават още във Факултета по руски език на Шанхайския институт за чужди езици, в Хуандунския педагогически университет в Шанхай и др. Първата катедра по български език е създадена през 1961 г. в Пекиния институт за чужди езици. Изявени китайски слависти са Ян Йендзие, Лиу Джъбай, Дзин Пилян, и тримата възпитаници на Софийския университет, Ни Бо, Чжао Юнчжун, Ван Фуцзян, Гъ Джъцянь, специализирал в България (ИЧС), Сюй Чинхань, Чу Чао-Джоу, Чу Вей-Хуа, Чоу Мей-Жу и др. (за славистиката в Китай вж. още Лиу 1988; Супрун 1989: 430 и др.).

През последната четвърт на миналото столетие бурно развитие има и славистиката в Япония. От 1978 г. тя е представена и в МКС от С. Кимура, а от 1983 г. от Дж.-ичи Сато, специалист в областта на старобългаристиката и старорусистиката. В последните години на славистичните конгреси и на други международни форуми се изяха и редица по-млади учени като А. Сато (Киото), Х. Курихара (Сапоро), С. Нагайо (Токио), И. Ито (Токио), Й. Накамура, Ю. Накаяма (Токио), М. Кохара (Токио), Е. Чино (Токио), М. Нумано (Токио), А. Наказава

(Нигата), С. Игета, Ф. Хатори и др. (за японската славистика вж. още Супрун 1989: 430; Такаюки 1980).

През втората половина на ХХ век и особено след Олимпийските игри (1988 г.) с бързи темпове се развива и славистиката в Република Корея. За това съдейства подобряването на отношенията със СССР (по-късно с Русия), които не са били благоприятни за научни контакти още от японската окупация на Корея през 1905 г. И тук водеща е русистиката, която е застъпена в редица университети (Сеул, Пусан, Тегу, Кван-джу, Де-джун и др.), както и в много от средните училища на страната. Съществена роля за развитието ѝ има Дружеството за руски език и литература, което издава две списания – за славистика и за русистика. В края на 80-те години започват постепенно да се откриват и катедри по южнославянски и западнославянски езици. Главен славистичен център в Република Корея е университетът Ханкук в Сеул, където наред с русистиката, имаща стара традиция, през 1987 г. е открита катедра по полонистика, а през 1988 г. – катедра за южнославянски езици, чешки и словашки. Наред с практическото обучение по езиците корейските студенти задължително изучават старобългарски език и сравнителна граматика на славянските езици. Дългогодишен ръководител на славистичната катедра в университета Ханкук е Ким Сонг-хван, професор, русист по образование, специализирал славистика в Охайо, САЩ. Той оглавява и създадения през 90-те години Институт за източноевропейски и балкански студии към университета Ханкук, който от 1996 г. издава списанието „Източноевропейски студии“ (за славистиката в Република Корея вж. още Ким, Пипер 2001).

На трето място, възстановява се на по-високо организационно равнище международното славистично сътрудничество. Вече споменах за непроведения III славистичен конгрес в Белград през 1939 г. Веднага след края на войната славистите от цял свят се опитват да възстановят традицията. Така още през 1946 г. в Ленинград (Санктпетербург) се провежда голяма славистична среща, на която се взема решение за организирането на IV Международен конгрес на филолозите слависти в Москва през 1948 г. За съжаление човечеството все още не се е отърсило от последиците на войната и решението не се осъществява. Усилията обаче продължават. Нови славистични срещи се провеждат в Прага (1954 г.), Берлин (1954 г.), Рим (1955 г.) и Белград (1955 г.).

Огромно значение за организираната славистика има голямата среща на филолозите слависти, проведена в Белград от 15 до 21 септември 1955 г. Определено може да се твърди, че по редица показате-

ли тя не отстъпва на проведените вече конгреси. Не е случаен фактът, че някои историци на славянската филология приемат, че именно тя е III Международен конгрес на славистите (вж. Виноградов 1955; 1961). Участват около 300 делегати от 18 страни, като са заявени близо 120 доклада. По-късно се взема решение за ограничаване на научните доклади – по 20 за двете секции – литературна и езиковедска, като за обсъждането им са предвидени два дни. Преди това, през първите два дни на конференцията, всяка делегация поднася информативен доклад за състоянието, постиженията и проблемите на славянската филология в страната, която представя (вж. БМСС 1957). В този смисъл най-сериозните постижения на тази среща са организационните: за пръв път след края на II световна война се събират представители на почти всички славистични центрове в света; взема се решение за възстановяване на провеждането на световните славистични конгреси (през 5 години); създава се МКС (под чието ръководство са проведени вече 12 конгреса, които демонстрират и синтезират изследователските усилия на славистичния свят); насрочва се IV Международен конгрес в Москва през 1958 г., като в общи линии се определя неговата програма.

Избраният МКС е в състав от 31 членове, 12 от които подгласници: Р. Ягодич (Австрия), К. Баквис (Белгия), Вл. Георгиев и П. Диневков (България), Е. Хил и С. А. Коновалов (Великобритания), Х. Х. Билфелд (ГДР), М. Фасмер (ГФР), А. Стендер-Петерсен (Дания), Дж. Мавер и Е. Логато (Италия), Д. Клер-Собел (Канада), Х. Станг (Норвегия), Т. Лер-Сплавински и В. Дорошевски (Полша), Е. Петрович (Румъния), Р. О. Якобсон и У. Б. Еджъртън (САЩ), В. В. Виноградов и В. И. Борковски (СССР), И. Книежа (Унгария), Е. Ниеминен (Финландия), А. Мазон и А. Ваян (Франция), К. ван Схонефелд (Холандия), Б. Хавранек и Ю. Долански (Чехословакия), Е. Дикенман (Швейцария), Г. Гунарсон (Швеция), А. Белич и Й. Бадалич (Югославия). Взето е решение за председател да се определя този член на комитета, чиято страна ще бъде домакин на следващия славистичен конгрес. Така за пръв председател на МКС е избран бележитият руски езиковед В. В. Виноградов.

IV Международен конгрес на филолозите слависти, проведен в Москва от 1 до 10 септември 1958 г., се превръща в истински празник на славянската филология. Ако за първия конгрес може да се каже, че поставя началото, то четвъртият възкресява това начало след 24-годишно прекъсване, съпътствано от тежките репресии над славистиката в СССР през 30-те години и унищожителната II световна война.

В условията на разведрена политическа обстановка след 1956 г. държавните и научните институции на СССР активно се ангажират с организацията на конгреса, който по мащабите си значително надвишава стореното дотогава. От особено значение е фактът, че зад тази организация вече стои новосъздаденият МКС. На неговата основа за пръв път е изграден Президиум на конгреса, в който влизат: председател – В. В. Виноградов (СССР), и членове – Р. Ягодич (Австрия), К. Баквис (Белгия), Вл. Георгиев, П. Динеков и Ал. Теодоров-Балан (България), Е. Хил и С. А. Коновалов (Великобритания), Х. Х. Билфелд (ГДР), М. Фасмер и В. Кипарски (ГФР), А. Стендер-Петерсен (Дания), Б. Мериджи (Италия), Д. Клер-Собел (Канада), Х. Станг (Норвегия), Т. Лер-Сплавински и В. Дорошевски (Полша), Е. Петрович и А. Росети (Румъния), Р. О. Якобсон и У. Б. Еджъртън (САЩ), М. П. Алексеев, И. И. Анисимов, К. К. Атрахович-Крапива, А. И. Белецки, В. И. Борковски, Л. А. Булаховски, Г. Д. Вовченко, П. Ф. Глебоко, К. В. Островитянов, М. Ф. Рилски и П. Н. Третьков (СССР), Й. Валдапфел (Унгария), Е. Ниеминен (Финландия), А. Мазон и А. Ваян (Франция), К. ван Схонефелд (Холандия), Б. Хавранек и Ю. Долански (Чехословакия), Г. Гунарсон (Швеция), А. Белич и Й. Бадалич (Югославия), М. Алтбауер (Израел), С. Чатърджи (Индия), Цой Ден Ху (КНДР), Цао Цзин-хуа (Китай), Б. Ринчен (Монголия). В конгреса вземат участие близо 2000 делегати и гости от 27 страни, като 1500 от тях са представители на републиките от СССР и предимно на Русия, Украйна и Беларус. Заявени са 318 доклада, но на самите заседания са прочетени общо 253. Само българската делегация наброява 65 души.

Конгресът е открит на 1 септември 1958 г. в аулата на Московския държавен университет „М. В. Ломоносов“ от председателя на МКС и на Президиума на конгреса акад. В. В. Виноградов. В словото си той проследява успехите на славянската филология през XIX и XX век, припомня историята, свързана с подготовката и провеждането на първите конгреси, отбелязва реализираните и нереализираните задачи, поставени в резолюцията на I славистичен конгрес в Прага. Пленарното заседание по закриването на конгреса се провежда на 10 септември. В обстояния си отчетен доклад В. В. Виноградов подчертава преди всичко „превръщането на МКС в реална историческа сила за развитието на славистиката“, „успял за три години да обедини около себе си огромното мнозинство слависти от целия свят“, и отбелязва големия интерес към конгреса не само от страна на учените слависти, но и от германисти, романисти, угрофинисти, тюрколози и др. Изброени са изданията в чест на конгреса в отделните страни. В заключение

В. В. Виноградов информира участниците в заседанието за последните решения на МКС: приема се предложението на Българския национален комитет на славистите да организира следващия конгрес след пет години в София; пак там през 1960 г. се насрочва организационно заседание на МКС; удължава се председателството на В. В. Виноградов до това заседание; избират се осем зам.-председатели на МКС: В. И. Борковски (СССР), Вл. Георгиев (България), А. Белич (Югославия), Т. Лер-Сплавински (Полша), Б. Хавранек (Чехословакия), А. Мазон (Франция), М. Фасмер (ГФР) и Р. О. Якобсон (САЩ); с оглед организирането на предстоящия конгрес към секретариата на МКС се включват българските учени Е. Георгиев, Ив. Леков и Ст. Стойков. Следват благодарствени слова към организаторите от ръководителите на националните делегации. Последен преди закриването думата има ръководителят на българската делегация акад. Вл. Георгиев: „Разрешите ми от имени Болгарской академии наук, от имени Софийского университета и от имени болгарской делегации на этом Съезде поблагодарить за то, что вы приняли наше предложение провести V Международный съезд славистов в Софии. Откровенно говоря, мы уже начинаем испытывать известный страх, сможем ли мы организовать этот Съезд так, что бы он хоть слабо напоминал Московский съезд, но мы постараемся...“

Въпреки съмненията на акад. Вл. Георгиев и V Международен конгрес на славистите е грандиозно мероприятие – отново над 2000 участници и гости, при това значително повече чужденци. Над 2000 са участниците и в VI Международен конгрес в Прага през 1968 г. Представени са 26 страни, а българската делегация е една от най-големите. Подобно е положението и на VII конгрес във Варшава през 1973 г. Малко по-малко са участниците (около 1500) в VIII конгрес в Загреб и Любляна през 1978 г., но прочетените научни доклади са почти 900. Българската делегация наброява 85 души (за сравнение съветската – 106, американската – 98). Грандиозно научно събитие бе IX Международен конгрес в Киев през 1983 г. както по отношение на броя и качеството на участниците, така и по отношение на перфектната организация. Българската делегация включваше над 300 участници – докладчици и гости (потенциални участници в дискусиите).

Последният конгрес (десетият) преди „промените“ се проведе отново в София през 1988 г. Открит бе в Народния дворец на културата в София. Там протече и цялата му дейност – и до днес слависти от цял свят отбелязват с одобрение чудесните условия за работа и контакти, свързани с концентрацията на всички заседания върху от-

носително малка площ и възможността за бърза комуникация между отделните зали (мнозина от тях вече бяха участвали в проведения на същото място две години по-рано II световен конгрес по българистика). Отново имаше голям брой участници от всички континенти.

И само за сравнение ще представя някои факти за първия славистичен конгрес след „промените“ (след падането на „желязната завеса“) – XI Международен конгрес в Братислава през 1993 г. В съпоставка с Киев и София тук заявените участия бяха значително по-малко, а много от заявите участие не пристигнаха. За бившите социалистически страни това беше напълно естествено – държавата бе вдигнала ръце от тази дейност. Участниците трябваше да бъдат финансирани от университетите и другите научни институции, които просто нямаха такива възможности. Един пример: 300-членната българска делегация бе „пренесена“ в Киев с два полета на ТУ-154 (самолетът изчака делегацията в Киев, за да я върне в страната) и настанена в луксозни хотели (всеки участник в самостоятелна стая), освободени от други гости по време на конгреса, а прехраната бе осигурена в първокласни заведения срещу нищожно заплащане. И всичко това – на държавни разноски. В Братислава (а и на следващите конгреси) всеки пристигаше, както може – с влак, автобус (групата от Великотърновския университет пристигна с микробус, което се оказа добро попадение), единици си позволяваха самолет (двамата участници от Пловдивския университет бяха между тях). Настаняването, което можехме да си позволим, беше в студентски общежития с етажна баня, в стаи с по две-три легла. Изхранването – диетично: един, максимум два пъти дневно (великотърновци си носеха припаси в микробуса и пренебрегваха диетите). От утвърдените български участници пристигнаха половината (вж. Куцаров 2002: 788 – 791). Изненадващо беше и намаляването на броя на участниците от западните страни. Техните условия не бяха променени. Изглежда, че интересът към победения Изток бе намалял.

И на четвърто място – ролята на „тоталитарната социалистическа държава“. Неприемлива в много отношения, ограничаваща свободата на движението, мисленето и писането, що се отнася конкретно до славистиката (а напр. и за спорта) очевидно тя имаше по-големи възможности и оказваше необходимата помощ. В славянските страни се умножава броят на научните институти към академиите, занимаващи се с родния език, литература и фолклор (в това число и със славистика), разкриват се агенции или институти, чиято задача е да стимулират развитието на съответната филология в останалия свят (напр. Ин-

ститутът по българистика у нас), изграждат се летни семинари за език и култура. В Москва се възстановява Институтът по славяноведение, партийните и правителствените органи в СССР (особено след 1956 г.) коренно променят политиката си по отношение на славянознанието и Русия отново заема водеща позиция в световната славистика.

За голямо съжаление периодът, обхващащ последните двадесетина години (**съвременният период; периодът след падането на „желязната завеса“**; друг е въпросът, дали „желязната завеса“ падна, или се пренесе на изток, като раздели славянството), не може да се квалифицира като особено благоприятен за развитието на световната славистика. Въпреки че броят на университетите в славянските страни значително се увеличи, в това число и на филологическите центрове, интересът към изучаването на славянски езици спада. Все по-малко са кандидат-студентите, които избират като свое първо желание славянската или родната филология. И тази констатация е валидна за всички славянски страни. Няма го престижа на славистиката и интереса, на който тя се радваше както от страна на младите хора, така и от страна на обществеността. Приоритетите на времето са други – със славистика бизнес трудно се прави. Няма съмнение, че днес качеството на студентите, изучаващи славистични специалности, е значително по-ниско (много от тях следват славянска филология само поради обстоятелството, че не са приети в специалностите „Право“ или „Икономика“), а това се отразява на качеството на учебния процес, на студентската научна дейност, в бъдеще ще се отрази и на количеството и качеството на славистичната научна продукция.

Друг важен фактор за упадъка на славистиката е слизането (да се надяваме – временно) на Русия от президиума на световната сцена. Вече отбелязахме, че възходът и упадъкът на световната славистика до голяма степен зависят от възхода или упадъка на най-голямата славянска страна. Това най-ярко се чувства в неславянския свят, където също се забелязва понижен интерес към изучаването на славянски езици, а може би и към славистични изследвания – голяма част от славистичните катедри в Западна Европа бяха закрити.

И още нещо, което също споменах по-горе. За да се развива славистиката в неславянския свят и българистиката извън България, е задължителна помощта на държавата. На няколко места в Западна Европа чуждестранни българисти направо ми заявиха, че ние (българите) „сме закрили държавата през 1990 г.“. Доказателство за това са образцово комплектуваните библиотеки на лекторатите до тази година с художествена и специализирана литература, с периодика, и еди-

ничните, случайно попаднали там издания или отделни книжки на списания след 1990 г. Липсата на Центъра по българистика е повече от очевидна. Подобно е положението и в други славянски страни. В Карловия университет (Прага) например вече няма катедра по славянска филология, а институт за източноевропейски изследвания или нещо подобно.

ЛИТЕРАТУРА

- Алексиева 1986:** Алексиева, Б. Леонид С. Бархударов (1923 – 1985). // *Съпоставително езиковедие*, 1986, № 3, 131 – 132.
- Андрейчин 1958:** Андрейчин, Л. Състояние на проучванията върху съвременния български език. // *Български език*, 1958, № 4 – 5, 427 – 433.
- Андрейчин 1959:** Андрейчин, Л. Българското езиковедие след 9.IX.1944 г. // *Български език*, 1959, № 4 – 5, 321 – 335.
- Андрейчин 1969а:** Андрейчин, Л. Българският език в чуждестранните университети. // *Български език*, 1969, № 3, 296 – 299.
- Андрейчин 1969б:** Андрейчин, Л. Българският език и българското езиковедие през великата 25-годишнина. // *Български език*, 1969, № 4 – 5, 327 – 331.
- Андрейчин 1970:** Андрейчин, Л. Академик В. В. Виноградов (1894 – 1969). // *Български език*, 1970 № 1, 78 – 79.
- Андрейчин 1972:** Андрейчин, Л. Трийсет години Институт за български език. // *Български език*, 1972, № 5, 451 – 456.
- Андрейчин 1974а:** Андрейчин, Л. Българистиката в руското и съветското езиковедие. // *Български език*, 1974, № 3, 213 – 216.
- Андрейчин 1974б:** Андрейчин, Л. Научните постижения на Института за български език през годините на народната власт (1944 – 1974). // *Български език*, 1974, № 4, 291 – 295.
- Андрейчин, Иванова 1974:** Андрейчин, Л., Иванова, К. Проф. д-р Юрий Сергеевич Маслов на шейсет години. // *Български език*, 1974, № 6, 487 – 491.
- Ашнин, Алпатов 1994:** Ашнин, Ф., Д., Алпатов, В. М. „Дело славистов“: 30-е годы. Москва, 1994.
- Атанасов 1986:** Атанасов, А. Тодор Павлов и литературният живот след Девети септември. // *Литературна мисъл*, 1986, № 9, 3 – 23.
- Бабов 1958:** Бабов, К. Преподаване на руския език в школах на Народна република България. // *Руският език в националната школа*, 1958, № 3, 56 – 62.
- Бабов 1959:** Бабов, К. Изучаването на руския език в Софийския държавен университет и постиженията на русистиката в България през годините на народната власт. // *ГСУ, ФФ*, т. 54, кн. 2, 39 – 61.
- Бабов 1959а:** Бабов, К. Русистиката в България през годините на народната власт. // *Български език*, 1959, № 6, 490 – 505.
- Бабов 1963:** Бабов, К. Руският език в България. // *L'udové kurzy ruštiny*, 1963, № 10, 266 – 270.
- Бабов 1964:** Бабов, К. Постиганията на българската русистика. // *Език и литература*, 1964, № 6, 17 – 30.
- Бабов 1965:** Бабов, К. Българска русистика. // *Československá rusistika*, 1965, № 2, 105 – 109.

- Бабов 1976:** Бабов, К. *Руският език в българските училища (1846 – 1976)*. София, 1976.
- Бабов 1988:** К. Бабов. Постижения и проблеми на руско-българската лексикография. // *Съпоставително езикознание*, 1988, № 4 – 5, 104 – 112.
- Балабанова 1988:** Балабанова, Хр. Български антологии на чешката и словашката литература след 1944 г. // *Práce z dějin slavistiky XII*. Praha, 1988, 105 – 120.
- Балтова 2000:** Балтова, Ю. Науката за българския език пред новото хилядолетие. // *Българският език през XX век*. София, 2000, 14 – 19.
- Банаух-Беланович 1999:** Банаух-Бјелановић, Б. О положају српског језика на иностраним универзитетима. // *Славистика III*. Београд, 1999, 290 – 291.
- Бартош 1988:** Bartoš, O. K problematice česko-polských literárních vztahů po roce 1945. // *Z česko-polských jazykových a literárních styků*. Praha, 1988, 7 – 20.
- Бархударов 1958:** С. Г. Бархударов. Акад. С. П. Обнорский (К 70-летию со дня рождения). // *Вопросы языкознания*, 1958, № 4, 63 – 77.
- Басай 1986:** Басай, М. Мечислав Шимчак (1927 – 1985). // *Съпоставително езикознание*, 1986, № 5, 122 – 126.
- Басай 1989:** Басай, М. Ян Отрембски (1889 – 1971). // *Съпоставително езикознание*, 1989, № 6, 80 – 83.
- Бевзенко 1968:** Бевзенко, С. П. Л. А. Булаховський – історик української мови. // *Мовознавство*, 1968, № 2, 26 – 30.
- Березин 1979:** Березин, Ф. М. *История русского языкознания*. Москва, 1979.
- Берков 1947:** Берков П. Н. Акад. Н. С. Державин. К 70-летию со дня рождения и 50-летию научной деятельности. // *Вестник Ленинградского университета*, 1947, № 12, 119 – 123.
- Бернар 1957:** Бернар, Р. Преглед на изучаването на славянските езици във Франция. // *Български език*, 1957, № 1, 77 – 83.
- Бернщейн 1967:** Бернштейн, С. Б. Советской славянской филологии 50 лет. // *Советское славяноведение*, 1967, № 5, 77 – 93.
- Бечка 1960:** J. Bečka. Československá slavistika. // *Slavia*, 1960, 643 – 675.
- Билфелд 1969:** Bielfeldt, H. H. Die Slawischen Sprachen und Literaturen in der DDR. // *Zeitschrift für Slawistik*, 1969, 325 – 347.
- БМСС 1957:** *Београдски меѓународни славистички састанак. 15. – 21.IX. 1955*. Београд, 1957.
- Бовоа 1976:** Бовуа, Д. Основные этапы развития французской славистики. // *Советское славяноведение*, 1976, № 5, 87 – 95.
- Бовоа 1978:** Бовуа, Д. О периодизации истории французской славистики. // *Методологические проблемы истории славистики*. Москва, 1978, 174 – 190.

- Борковски 1958:** Борковский, В. И. С. П. Обнорский (К 70-летию со дня рождения). // *Русский язык в школе*, 1958, № 3, 99 – 106.
- Борковски 1967:** Борковский, В. И. С. П. Обнорский. // *Русская речь*, 1967, № 5, 9 – 11.
- Борковски 1968:** Борковский, В. И. Леонид Арсеньевич Булаховский. // *Русская речь*, 1968, № 4, 3 – 6.
- Бояджиев 1973:** Бояджиев, Т. Проф. д-р Йозеф Курц. // *Български език*, 1973, № 1 – 2, 151 – 152.
- Бояджиев 1992:** Бояджиев, Т. 50 години Институт за български език. // *Български език*, 1992, № 3, 240.
- Бояджиев 1997:** Бояджиев, Т. Геннадий Афанасиевич Цихун на шейсет години. // *Съпоставително езикознание*, 1997, № 1, 126 – 127.
- Бояджиев 1997/1998:** Бояджиев, Т. Проф. д-р Карл Гутшмидт на 60 години. // *Български език*, 1997/1998, № 4, 93 – 94.
- Б.С. 1974:** Българистиката в Лондонския университет. // *Славяни*, 1974, № 12, 52 – 53.
- Брегвадзе 1970:** Брегвадзе, В. Н. В. В. Виноградов. // *Вопросы языкознания*, 1970, № 1, 3 – 18.
- Будагов 1988:** Будагов, Р. А. *Портреты языковедов XIX – XX вв.: Из истории лингвистических учений*. Москва, 1988.
- Булахов 1976 – 1978:** Булахов, М. Г. *Восточнославянские языковеды. Т. I – III*. Минск, 1976, 1977, 1978.
- Бурианек 1975:** Buriánek, F. K problematice dějin slavistiky na bohemistickém literárněvědném pracovišti FF UK. // *Práce z dějin slavistiky II*. Praha, 1975, 198 – 200.
- Буров, Русинов 1988:** Буров, Ст., Русинов, Р. Етапи в историята на българо-полските научни връзки и отношения в областта на езикознанието. // *Списание на БАН*, 1988, № 1, 52 – 59.
- Буров, Русинов 1989:** Буров, Ст., Русинов, Р. Л. А. Булаховски – виден украински славист и българист. // *Език и литература*, 1989, № 3, 108 – 112.
- Буюклиев 1970:** Буюклиев, Ив. Проф. д-р Ян Станислав на 75 години. // *Език и литература*, 1970, № 1, 93 – 94.
- Буюклиев 1973:** Буюклиев, Ив. Проф. д-р Йозеф Курц. // *Език и литература*, 1973, № 3, 105 – 106.
- Буюклиев 1980:** Буюклиев, Ив. Славистиката и българистиката в Ленинградския университет. // *Съпоставително езикознание*, 1980, № 4, 55 – 61.
- Буюклиев 1982:** Буюклиев, Ив. Винцент Бланар на шейсет години. // *Български език*, 1982, № 1, 87 – 88.
- Буюклиев 1983:** Буюклиев, Ив. Еуген Паулини. // *Съпоставително езикознание*, 1983, № 5, 132 – 134.
- Буюклиев 1994:** Буюклиев, Ив. Бохуслав Хавранек и българското езикознание. // *Les études balkaniques tchèques IX*. Praha, 1994, 135 – 140.

- Буюклиев 1994а:** Буюклиев, Ив. Проф. д-р Ян Станислав – формирането на учения. // *Език и литература*, 1994, № 2, 134 – 138.
- Бъчваров 1974:** Бъчваров, Я. Нестор на чешката българистика. // *Български език*, 1974, № 4, 383 – 385 (за А. Фринта).
- Бъчваров 1983а:** Бъчваров, Я. Из дейността на Института за руски език „А. С. Пушкин“. // *Съпоставително езикознание*, 1983, № 2, 138 – 139.
- Бъчваров 1983б:** Бъчваров, Я. Развитие на езиковедската бохемистика в Софийския университет „Климент Охридски“. // *Práce z dějin slavistiky IX*. Praha, 1983, 9 – 38.
- Бъчваров 1984:** Бъчваров, Я. 100 години от рождението на Антонин Фринта. // *Съпоставително езикознание*, 1984, № 3, 126 – 131.
- Бъчваров 1985а:** Václavov, J. Staroslověnština (starobulharština) v díle Bohuslava Navráňka. // *Acta Universitatis Carolinae. Philologica 2*, 1985. *Slavica Pragensia*, XXVIII, 129 – 134.
- Бъчваров 1985б:** Бъчваров, Я. Списание „Език и литература“ и съпоставителното езикознание (По случай четиридесетата годишнина на списанието). // *Съпоставително езикознание*, 1985, № 5, 67 – 76.
- Бъчваров 1987:** Бъчваров, Я. Филиалите на Института за руски език „А. С. Пушкин“ в чужбина. // *Съпоставително езикознание*, 1987, № 6, 93 – 94.
- Бъчваров 1989:** Václavov, J. Rozvoj bohemistiky na Sofijské univerzitě Klimenta Ochridského. // *Práce z dějin slavistiky XIII*. Praha, 1989, 93 – 104.
- Бъчваров 1991:** Бъчваров, Я. Роман Мразек (1921 – 1989). // *Съпоставително езикознание*, 1991, № 1, 124 – 125.
- Бъчваров 2001:** Бъчваров, Я. Зденек Урбан. // *Homo bohemicus*, 2001, № 1/2, 7.
- Вайхер 1999:** Weiher, E. In memoriam Rudolf Aitzetmüller. // *Anzeiger für slavische Philologie. Band XXVII*. Graz/Austria, 1999, 9 – 17.
- Вакарелийска 2001:** Вакарелийска, С. М. Българистиката в Съединените американски щати. // *Българистика 2001. Доклади от международната работна среща София, 21 – 22 септември 2001 г.* София, 2001, 122 – 127.
- Вакарелска 1975:** Вакарелска, Д. Професор д-р Ян Станислав на 70 години. // *Български език*, 1975, № 1, 75 – 76.
- Вакарелска 1978:** Вакарелска, Д. Чл.-кор. проф. д-р Ян Станислав. // *Български език*, 1978, № 2, 171 – 172.
- Вакарелска 1982:** Вакарелска, Д. Йозеф Щолц (1918 – 1981). // *Български език*, 1982, № 2, 173.
- Вакарелска 1983:** Вакарелска, Д. Еуген Паулини (1912 – 1983). // *Български език*, 1983, № 5, 464.
- Вакарелска 1987:** Вакарелска, Д. Ян Оравец (1922 – 1986). // *Български език*, 1987, № 4, 353.
- Валчак-Миколайчакова 2001:** Валчак-Миколайчакова, М. Българистиката и българистичните изследвания в Познанския университет „Адам

- Мицкевич“. // *Българистика 2001. Доклади от международната работна среща София, 21 – 22 септември 2001 г.* София, 2001, 15 – 22.
- Валтер, Гутшмит, Иванчев 1982:** Валтер, Х., Гутшмит, К., Иванчев, Св. *Езиковедската българистика в ГДР.* София, 1982.
- Валчакова 1995:** Valčáková, P. Josef Miloslav Kořínek. // *Sborník prací Filosofické fakulty Brněnské university. A 43.* 1995, 139 – 140.
- Василенко 1968:** Василенко, И. А. Л. А. Булаховский (1888 – 1961). // *Русский язык в школе*, 1968, № 6, 110 – 112.
- Вачкова 1998:** Вачкова, К. Сто и петдесет години катедра по славистика в Прага. // *Съпоставително езикознание*, 1998, № 3 – 4, 202 – 204.
- Вачкова, Гулова 1988:** Вачкова, К., Х. Гулова (Гладкова). Езиковедската българистика в списание „Bulharsko“. // *Práce z dějin slavistiky XII.* Praha, 1988, 71 – 84.
- Велчев 1976а:** Велчев, В. Академик М. П. Алексеев на 80 години. // *Език и литература*, 1976, № 3, 97 – 100.
- Велчев 1976б:** Велчев, В. Д. С. Лихачов на 70 години. // *Език и литература*, 1976, № 5, 76 – 77.
- Велчев, Русакиев 1974:** Велчев, В., С. Русакиев. Академик М. Б. Храпченко на 70 години. // *Език и литература*, 1974, № 6, 84 – 86.
- Велчев 1982:** В. Велчев. Академику Дмитрию Сергеевичу Лихачеву семьдесят пять лет. // *Palaeobulgarica*, 1982, № 1, 3 – 15.
- Венедиктов 1987:** Венедиктов, Гр. Семьдесят лет советской лингвистической болгаристики. // *Съпоставително езикознание*, 1987, № 6, 33 – 43.
- Веселинов 1969:** Веселинов, Г. Българското литературознание (Двадесет и пет години славистика в НРБ. II. Литературознание). // *Език и литература*, 1969, № 4, 15 – 22.
- Вечерка 1989/1990:** Večerka, R. Mirek Čejka šedesátníkem. // *Sborník prací Filosofické fakulty Brněnské university. A 37 – 38.* 1989 – 1990, 7 – 8.
- Вечерка, Кристинек 1975:** Večerka, R., J. Krystýnek. Práce o dějinách slovanské filologie na brněnské filosofické fakultě po r. 1945. // *Práce z dějin slavistiky II.* Praha, 1975, 201 – 204.
- Вечерка, Чейка 1985:** Вечерка, Р., М. Чейка. Арнош Лампрехт (1919 – 1985). // *Съпоставително езикознание*, 1985, № 6, 50 – 52.
- Вечерка, Жажа, Пачесова 1987:** Večerka, R., S. Žaža, J. Pačesová. 40 let slovanské jazykovědy na filozofické fakultě UJEP od osvobození v r. 1945. // *Sborník prací Filosofické fakulty Brněnské university. A 35.* 1987, 7 – 26.
- Виденов 1974:** Videnov, M. Bulharština v Praze. // *Bulharsko*, 1974, 2 – 3.
- Виденов 1978:** Виденов, М. В памет на академик Бохуслав Хавранек (1893 – 1978). // *Език и литература*, 1978, № 6, 123 – 125.
- Виденов 1990:** Виденов, М. В памет на чл.-кор. проф. д-р Ян Петър. // *Език и литература*, 1990, № 3, 120 – 123.
- Виденов 2001:** Виденов, М. В памет на проф. д-р Алоис Йедличка. // *Noto bohemicus*, 2001, № 1/2, 8 – 11.

- Виноградов 1955:** Виноградов, В. В. Встреча славяноведов в Белграде. // *Новое время*, 1955, № 43, 25 – 27.
- Виноградов 1959:** Виноградов, В. В. Состояние и перспективы развития советского славяноведения. // *Вопросы языкознания*, 1959, № 6, 3 – 17.
- Виноградов 1961:** Виноградов, В. В. Изводи от Четвъртия международен конгрес на славистите и по-нататъшни перспективи за работата на Международния комитет на славистите. // *Език и литература*, 1961, № 1, 3 – 22.
- Волман 1997:** Wollman, Sl. Pronásledování slavistů v Sovětském svazu a Slovanský ústav v Praze. // *Slavia*, 1997, № 1, 1 – 20.
- Волман Ф. 1957:** Wollman, F. Literárněvědná slavistika u Čechů a Slováků v r. 1945 – 1955. // *Београдски међународни славистички састанак. 15 – 21 IX 1955*. Београд, 1957, 377 – 391.
- Вътов 1992:** Вътов, В. Двадесет и пет години езиковедски изследвания във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“. // *Трудове на Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“. Филологически факултет. Т. 24, кн. 2, 1991*. В. Търново 1992, 9 – 24.
- Галис 1974:** Gallis, A. Slawistik und Slawisten in Norwegen. // *Wiener slawistisches Jahrbuch*, 1974, Bd. XX.
- Галкина-Федорук 1951:** Галкина-Федорук, Е. М. Академик В. В. Виноградов. // *Русский язык в школе*, 1951, № 3, 60 – 66.
- Галкина-Федорук 1955:** Галкина-Федорук, Е. М. К шестидесетилетию акад. В. В. Виноградова. // *Русский язык в школе*, 1955, № 1, 78 – 82.
- Галкина-Федорук, Василенко, Галанов 1965:** Галкина-Федорук, Е. М., И. А. Василенко, И. Г. Галанов. В. В. Виноградов (К 70-летию со дня рождения). // *Русский язык в школе*, 1965, № 1, 98 – 100.
- Генадиева-Мутафчиева 1959:** Генадиева-Мутафчиева, З. Лексикографията в Германската демократична република. // *Български език*, 1959, № 2, 177 – 181.
- Георгиев 1958:** Георгиев, Е. Западнославянските литератури в нашето литературознание. // *Литературна мисъл*, 1958, № 3, 114 – 129.
- Георгиев 1978:** Георгиев, Е. Об основных этапах развития славистики в славянских странах. // *Методологические проблемы истории славистики*. Москва, 1978, 119 – 145.
- Георгиев 1979:** Георгиев, Е. *Основи на славистиката и българистиката*. София, 1979.
- Георгиев 1982:** Георгиев, Е. Българистиката – същност, развой, проблеми. // *Език и литература*, 1982, № 1, 1 – 10.
- Георгиева 1966:** Георгиева, Е. Научната дейност на Института за български език при БАН през 1965 г. // *Български език*, 1966, № 1, 69.
- Георгиева 1969:** Георгиева, Е. Славистиката в Софийския университет в библиографски цифри и факти. // *Български език*, 1969, № 3, 319 – 321.

- Георгиева 1980:** Георгиева, Е. Дейността на Института за български език през 1979 година. // *Български език*, 1980, № 3, 253 – 256.
- Георгиева 1985:** Георгиева, Е. Състояние на проучванията и постижения в областта на съвременния български книжовен език. // *Български език*, 1985, № 1, 16 – 20.
- Германов 1975:** Германов, Г. Русистике Варшавского университета – двадцать пять лет. // *Болгарская русистика*, 1975, № 6, 46 – 47.
- Гранес 1980:** Гранес, А. Българистиката и българистите в Норвегия. // *Език и литература*, 1980, № 5, 82 – 88.
- Грепъл 1994:** Grepl, M. K nedožitým sedmdesátinám Jaroslava Bauera. // *Sborník prací Filosofické fakulty Brněnské university. A 44.* 1994, 131 – 132.
- Григориев 1958:** Григорьев, Л. А. Изучение русской классической литературы в славянских странах 1945 – 1957. // *Русская литература*, 1958, № 3, 196 – 214.
- Григоров 1994:** Григоров, Д. За съвременното чешко литературознание. // *Литературна мисъл*, 1994, № 2, 3 – 5.
- Гришин 1964:** Гришин, Дм. Славистиката в Австралия. // *Славяни*, 1964, № 6, 23 – 24.
- Грот 1901:** Грот, К. Я. Исторический очерк развития славяноведения. // *Об изучении славянства*. Санкт-Петербург, 1901, 5 – 39.
- Гугуланова 1999:** Гугуланова, Ив. Българистиката в Лодзкия университет. // *Българска реч*, 1999, № 2 – 3, 73 – 74.
- Гунарсон 1962:** Gunnarsson, G. La slavistique suédoise après 1945. // *Studi in onore di E. Lo Gatto e G. Maver*. Firenze – Roma, 1962, 313 – 322.
- Гунарсон, Стендер-Петерсен, Станг, Ниеминен 1960:** Gunnarsson, G., A. Stender-Petersen, Ch. S. Stang, E. Nieminen. Les études slavistiques dans les pays scandinaves de 1945 à 1960. // *XI-e Congrès International des Sciences Historiques. Rapports*. Göteborg – Stockholm – Uppsala, 1960.
- Давидов 1988:** Давидов, А. Паметни години. // *Великотърновски университет „Кирил и Методий“*. 1963 – 1988. Спомени за неговото създаване и изграждане. София, 1988, 58 – 67.
- Данчев 1984:** Данчев, А. Съпоставителните изследвания в България (1944 – 1984). // *Съпоставително езикознание*, 1984, № 5, 5 – 20.
- Двонч 1975:** Dvonč, L. Z najnovšieho výskumu života a diela slovenských jazykovedcov. // *Práce z dějin slavistiky II*. Praha, 1975, 95 – 104.
- Двонч 1987:** Dvonč, L. *Slovenskí jazykovedci. Súborná personálna bibliografia slovenských slovakistov a slavistov (1925-1975)*. Martin, 1987.
- Джамбазов 1993:** Джамбазов, П. Яков Карлович Грот (1812 – 1893). // *Съпоставително езикознание*, 1993, № 1, 144 – 149.
- Дибо 1967:** Дыбо, В. А. Памяти В. М. Иллича-Свитича. // *Советское славяноведение*, 1967, № 1, 72 – 77.
- Дилевски, Филкова 1969:** Дилевски, Н., П. Филкова. Виктор Владимирович Виноградов. // *Език и литература*, 1969, № 6, 86 – 87.

- Димитрова 1988:** Димитрова, Ст. Владимир Звегинцев (1910 – 1988). // *Съпоставително езиковедие*, 1988, № 4 – 5, 232 – 234.
- Динеков 1980:** Динеков, П. Деветдесет години. // *Съпоставително езиковедие*, 1980, № 3, 33 – 40 (за Филологическия факултет на Софийския университет).
- Динеков 1986:** Динеков, П. Личността на учения (Акад. Д. С. Лихачов на 80 години). // *Литературна мисъл*, 1986, № 10, 5 – 8.
- Динеков 1987:** Динеков, П. Личността на учения (Акад. Д. С. Лихачов на 80 години). // *Българистика*, 1987, № 1, 26 – 32.
- Динеков 1988:** Динеков, П. Сто години славянска филология в Софийския университет. // *Език и литература*, 1988, № 5, 5 – 12.
- Дмитриев 1978а:** Дмитриев, П. А. Вклад ученых Ленинградского университета в развитие славянской филологии. // *Вестник Ленинградского университета*, 1978, № 8, 84 – 94.
- Дмитриев 1978б:** Дмитриев, П. А. 60 лет славянской филологии в Ленинградском университете. // *Зборник за филологију и лингвистику*. XXI/2. Нови Сад, 1978, 207 – 214.
- Дмитриев 1982:** Дмитриев, П. А. Изучение болгарского языка в СССР. // *Вестник Ленинградского университета*, № 2, 1982, 82 – 87.
- Долански 1966:** Доланский, Ю. Славянская филология в Чехословакии после 1945 г. и перспективы ее развития. // *Советское славяноведение*, 1966, № 6, 99 – 107.
- Долански 1975:** Dolanský, J. Současný stav a úkoly studia dějin literárněvědné slavistiky u nás. // *Práce z dějin slavistiky II*. Praha, 1975, 121 – 146.
- Дончев 1954:** Дончев, Н. Славистиката във Франция и Белгия. // *Език и литература*, 1954, № 2, 157 – 160.
- Достал 1966:** Dostál, A. Vědecké dílo profesora Vl. Šmilauera. // *Acta Universitatis Carolinae. Philologica 1 – 3. Slavica Pragensia, VIII*. Praha, 1966, 5 – 16.
- Драганов 1964:** Драганов, Н. Двадесет години славянско литературознание. // *Език и литература*, 1964, № 4, 55 – 60.
- Дудевски 1991:** Дудевски, Хр. Академик Дмитрий Фьодорович Марков (1913 – 1990). // *Език и литература*, 1991, № 4, 145 – 147.
- Дункова 1987:** Дункова, Т. Йосип Хам (1905 – 1986). // *Език и литература*, 1987, № 3, 137 – 138.
- Дуриданов 1983:** Дуриданов, Ив. Райнхолд Траутман (1883 – 1951). // *Съпоставително езиковедие*, 1983, № 6, 81 – 84.
- Дуриданов 1986:** Дуриданов, Ив. Макс Фасмер (1886 – 1962). // *Език и литература*, 1986, № 6, 5 – 10.
- Дуриданов 1986а:** Дуриданов, Ив. Актуални задачи на лингвистичната българистика през XXI век. // *Език и литература*, 1986, № 5, 8 – 10.

- Дуриданов 1987:** Дуриданов, Ив. Значението на руското и съветското езиковедение за развоја на езиковедението в Бугарија. // *Език и литература*, 1987, № 5, 23 – 33.
- Дуриданов 1990:** Дуриданов, Ив. В памет на професор д-р Райнхолд Олеш. // *Език и литература*, 1990, № 5 – 6, 117 – 118.
- Дюлгерова 2001:** Дюлгерова, Г. Хана Гладкова или за бугаристиката в Карловија универзитет. // *Ното bohemicus*, 2001, № 1/2, 19 – 21.
- Дяков, Милников 1979:** Дяков, В. А., А. С. Мылников. Об основних этапах истории славяноведения в дореволюционной России. // *Славяноведение в дореволюционной России*. Москва, 1979, 11 – 46.
- Екман, ван Схонефелд 1957:** Eekman, T., C. H. van Schooneveld. Les études slaves aux Pays Bas de 1944 à 1954. // *Београдски меѓународни славистички састанак*. 15. – 21.IX.1955. Београд, 1957, 479 – 480.
- Еленски 1984:** Еленски, Ѓ. Научные и практические достижения кафедры русского языка ВТУ им. Кирилла и Мефодия. К 20-летию основания Тырновского университета. // *Болгарская русистика*, 1984, № 2, 36 – 43.
- Ерхарт 1988:** Erhart, A. Radoslav Večerka šedesátníkem. // *Sborník prací Filosofické fakulty Brněnské university*. A 36. 1988, 27 – 29.
- Жажа 1992:** Žaža, S. K nedožitým sedmdesátnám Romana Mrázka. // *Sborník prací Filosofické fakulty Brněnské university*. A 42. 1992, 149 – 150.
- Живков 1982:** Живков, Т. Ив. Поглед върху развитието и съвременното състояние на народоведските проучвания в Бугарија. // *Бугарски фолклор*, 1982, № 8, 3 – 13.
- Жилев 1994:** Жилев, Л. Степан Григоријевич Бархударов (1894 – 1983). // *Съпоставително езиковедение*, 1994, № 3 – 4, 167 – 170.
- Жирмунски 1967:** Жирмунский, В. М. Памяти акад. И. И. Мещанинова (1883–1967). // *Вопросы языкознания*, 1967, № 3, 18 – 27.
- Журављов 1970:** Журавлев, В. К. Петр Саввич Кузнецов. 1899–1968. // *Русская речь*, 1970, № 1, 31 – 33.
- Заимов 1972:** Заимов, Ѓ. Етимологичните и ономастичните изследвания в Института за бугарски јазик. // *Бугарски јазик*, 1972, № 5, 464 – 466.
- Заимов 1985:** Заимов, Ѓ. Състояние и развој на бугарската ономастика. // *Бугарски јазик*, 1985, № 1, 12 – 15.
- Зарев 1959:** Зарев, П. Развојот на литературната ни историја и някои спорни въпроси на наследството. // *Литературна мисъл*, 1959, № 3, 3 – 44.
- Захаревич 1999:** Захаревич, Ю. С. Славистика как обязательный компонент базового образования в российской школе. // *Материалы XXVIII межвузовской научно-методической конференции преподавателей и аспирантов, вып. 15*. Санкт-Петербург, 1999, 20 – 24.
- Зенчук 1999:** Зенчук, В. Н. Српски јазик у функционалне сврхе на Московском државном универзитету „Ломоносов“. // *Славистика III*. Београд, 1999, 285 – 289.

- Зимек 1961:** Zimek, R. Přehled publikační a redakční činnosti prof. A. V. Isačenka 1935 – 1960. // *Československá rusistika*, 1961, № 1, 57 – 62.
- Златанов 1983:** Златанов, И. Иван Иванович Мешчанинов (1883 – 1967). // *Съпоставително езиковедие*, 1983, № 5, 122 – 23.
- Злиднев 1960:** Злиднев, В. И. Из историята на руско-българските научни връзки. // *Литературна мисъл*, 1960, № 2, 93 – 102 (за Н. С. Державин).
- Золотова 1970:** Золотова, Г. А. Труды акад. В. В. Виноградова в области синтаксиса. // *Русский язык в школе*, 1970, № 1, 102 – 106.
- Иванов 1968:** Иванов, В. В. Акад. С. П. Обнорский (К 80-летию со дня рождения). // *Русский язык в школе*, 1968, № 3, 94 – 100.
- Иванов 1977:** Иванов, В. В. Рубен Иванович Аванесов (К 75-летию со дня рождения). // *Русский язык в школе*, 1977, № 1.
- Иванова 1984:** Иванова, Н. Степан Ившич (1884 – 1962). // *Съпоставително езиковедие*, 1984, № 2, 116 – 118.
- Иванова К. 1971:** Иванова, К. Научната дейност на Института за български език при БАН за 1970 година. // *Български език*, 1971, № 2 – 3, 270 – 271.
- Иванова К. 1991:** Иванова, К. Юрий Сергеевич Маслов (1914 – 1990). // *Български език*, 1991, № 1, 88 – 89.
- Иванова-Мирчева 1951:** Иванова-Мирчева, Д. Дейността на Института за български език и литература. // *Език и литература*, 1951, № 3, 190 – 192.
- Иванчев 1953:** Иванчев, Св. Академик Б. Хавранек на 60 години. // *Български език*, 1953, № 1, 82 – 83.
- Иванчев 1976:** Иванчев, Св. Виден полски славист и българист. // *Български език*, 1976, № 6, 449 – 452 (за Фр. Славски).
- Иванчев 1977:** Иванчев, Св. 25 години българска филология в Будапещенския университет. // *Български език*, 1977, № 5, 443 – 444.
- Иванчев 1978а:** Иванчев, Св. Акад. Бохуслав Хавранек. // *Съпоставително езиковедие*, 1978, № 5, 92 – 95.
- Иванчев 1978б:** Иванчев, Св. Изгубихме един приятел. // *Български език*, 1978, № 1, 87 – 88 (за Мечислав Караш).
- Иванчев 1978в:** Иванчев, Св. Софийският университет „Климент Охридски“ на 90 години. // *Съпоставително езиковедие*, 1978, № 6, 97 – 98.
- Иванчев 1979:** Иванчев, Св. 100 години от рождението на Станислав Слонски. // *Съпоставително езиковедие*, 1979, № 6, 70 – 73.
- Иванчев 1985:** Иванчев, Св. Йозеф Пата, Антонин Фринта, Бохуслав Хавранек – отношения с българистиката. // *Acta Universitatis Carolinae. Philologica 2*, 1985. *Slavica Pragensia*, XXVIII, 161 – 170.
- Иванчев 1990:** Иванчев, Св. Ян Петър (1931 – 1989). // *Съпоставително езиковедие*, 1990, № 2, 115 – 116.
- Иванчев 1991:** Иванчев, Св. Юрий С. Маслов (1914 – 1990). // *Съпоставително езиковедие*, 1991, № 1, 126 – 128.

- Иванчев, Домбек, Игов 1958:** Иванчев, Св., Т. Домбек, А. Игов. Преподаването на славянските езици в Софийския държавен университет. // *Език и литература*, 1958, № 3, 200 – 204.
- Илиева 1992:** Илиева, К. Научната дейност на Института за български език през 1991 г. // *Български език*, 1992, № 3, 237 – 239.
- Илчев 1961:** Илчев, П. *Slavia* – списание за славянска филология. // *Език и литература*, 1961, № 2, 69 – 75.
- Илчев 1963:** Илчев, П. Граматики на старобългарския език, излезли през последното десетилетие. // *Български език*, 1963, № 3, 284 – 285.
- Илчев 1977:** Илчев, П. Виктор Григорович и българската филология. // *Български език*, 1977, № 1, 72 – 78.
- Илчев 1982:** Илчев, П. Йозеф Курц. // *Съпоставително езикознание*, 1982, № 6, 72 – 73.
- ИС 1981:** *История на славистиката от края на XIX и началото на XX век.* БАН, София, 1981.
- Йедличка 1990:** Йедличка, А. За двете линии в развитието на чешката лексикография. // *Съпоставително езикознание*, 1990, № 4 – 5, 185 – 189.
- Йорданова 2000:** Йорданова, В. Славянската филология в България. // *Przegląd Polsko-Bułgarski (Полско-български преглед)*, София, 2000, № 1, 25.
- Йотов 1981:** Йотов, Цв. Изследователският процес в областта на руската разговорна реч: история, съвременно състояние, перспективи. // *Съпоставително езикознание*, 1981, № 1, 77 – 89.
- Йотов 1988:** Йотов, Цв. Болгарская языковедческая русистика за последние пять лет (творческие достижения – нерешенные проблемы). // *Болгарская русистика*, 1988, № 4, 101 – 107.
- Каракостов 1964:** Каракостов, Ст. Проблемите на българската русистика за двадесет години. // *Език и литература*, 1964, № 4, 49 – 54.
- Катуш 1979:** Катуш, Е. 80 години от рождението на Ищван Кнежа. // *Език и литература*, 1979, № 2, 123 – 124.
- Квапил Д. 1999:** Квапил, Д. Драгутин Мирковић (1921 – 1998). // *Славистика III*. Београд, 1999, 368 – 369.
- Ким, Пипер 2001:** Ким, Ч., П. Пипер. Славистика у Републици Кореји. // *Славистика V*. Београд, 2001, 241 – 244.
- Кипарски 1973:** Кипарский, В. К истории славяноведения в Финляндии. // *Советское славяноведение*, 1973, № 3, 68 – 72.
- Кирай 1957:** Király, P. Zehn Jahre slavische Sprachwissenschaft in Ungarn (1945 – 1955). // *Београдски меѓународни славистички састанак. 15. – 21.IX.1955.* Београд, 1957, 465 – 478.
- Кирай 1988:** Кирай, П. (съставител). *Унгарска българистика*. София, 1988.
- Кирконел 1958:** Kirkconnell, W. *The Place of Slavic Studies in Canada*. Winnipeg, 1958.

- Клер-Собел 1963:** Клер-Собел, Дж. Славистиката в Канада. // *Славяни*, 1963, № 6, 8 – 10.
- Клер-Собел 1965:** Clair-Sobell, J. S. The Canadian Association of Slavists 1954 – 1964. // *Canadian Slavonic Papers*, 1965, 7 – 12.
- Ковал-Костинска 1980:** Ковал-Костинска, О. Украинската фразеология. // *Съпоставително езикознание*, 1980, № 1, 48 – 52.
- Колев 1982:** Колев, Н. Т. Българистиката във Франция. // *Литературна мисъл*, 1982, № 10, 98 – 113.
- Колев 1983а:** Колев, Н. Т. Леон Болио – пръв редовен професор по българистика във Франция. // *Български език*, 1983, № 5, 447 – 452.
- Колев 1983б:** Колев, Н. Т. Петдесет години от основаването на катедрата по българистика в Париж. // *Съпоставително езикознание*, 1983, № 6, 54 – 62.
- Колев 1985:** Колев, Н. Т. Българистиката и Центърът по балканистика във Франция. // *Български език*, 1985, № 1, 79 – 81.
- Колев 1990:** Колев, Н. Т. Българистиката на страниците на Бюлетин № 8 на Центъра за балканистични изследвания в Париж. // *Език и литература*, 1990, № 1, 137 – 139.
- Колев 1994:** Колев, Н. Т. Професор д-р Роже Бернар: „България е моето второ отечество“. // *Език и литература*, 1994, № 1, 127 – 132.
- Колесник 2001:** Колесник, В. А. Състояние и перспективи за развитие на българистиката във Филологическия факултет на Одеския национален университет. // *Българистика 2001. Доклади от международната работна среща София, 21 – 22 септември 2001 г.* София, 2001, 69 – 75.
- Конев 1985:** Конев, Ил. Виден немски славист и българист. // *Литературна мисъл*, 1985, № 8, 124 – 129 (за Г. Геземан).
- Кончаревич 2000:** Кончаревич, К. Сто педесет година руског језика у Србији. // *Славистика IV*. Београд, 2000, 315 – 319.
- Коцева 2000:** Коцева, Е. Дмитрий С. Лихачов (1906 – 1999). // *Език и литература*, 2000, № 1, 201 – 204.
- Кочев 1976:** Кочев, Ив. Витолд Дорошевски (1.5.1899 – 26.1.1976). // *Български език*, 1976, № 4, 356 – 357.
- Кочев 1985:** Кочев, Ив. Състояние и перспективи за развитието на българската диалектология. // *Български език*, 1985, № 1, 8 – 11.
- Кошка 1966:** Кошка, Я. Българската литература в Словакия през следвоенното двадесетилетие (1945 – 1965). // *Литературна мисъл*, 1966, № 6, 143 – 154.
- Крейчи 1955:** Крејчі, К. Deset let české slavistiky od okupace. // *Slavia*, 1955, 373 – 379.
- Крилова 2001:** Крилова, Г. В. Българистични центрове в Санкт Петербург. // *Българистика 2001. Доклади от международната работна среща София, 21 – 22 септември 2001 г.* София, 2001, 52 – 61.

- Крисин 1997:** Крысин, Л. П. Русистика в России (1992 – 1996). // *Съпоставително езиковзнание*, 1997, № 2, 42 – 50.
- Куделка В. 1978:** Kudělka, V. Vznik a vývoj jihoslovanské slavistiky do poloviny 19. století. // *Študie z dejín svetovej slavistiky do polovice 19. storočia*. Bratislava, 1978, 393 – 414.
- Куделка 1984:** Kudělka, M. *O pojetí slavistiky*. Praha, 1984.
- Куделка, Шимечек, Вечерка 1978:** Kudělka, M., Z. Šimeček, R. Večerka. Česká slavistika v prvním období svého vývoje. // *Študie z dejín svetovej slavistiky do polovice 19. storočia*. Bratislava, 1978, 29 – 92.
- Кувев 1979:** Кувев, К. Станислав Слонски. // в. „*Антени*“, бр. 46 от 14.11.1979 г.
- Курц 1959:** Kurz, J. Slavistické dílo profesora dr. Antonína Frinty. // *Acta Universitatis Carolinae. Philologica – Supplementum. Slavica Pragensia, I*. Praha, 1959, 3 – 13.
- Курц 1959а:** Kurz, J. Stanisław Słoński (9. X. 1879 – 8. III. 1959). // *Slavia*, 1959, 652 – 654.
- Куфнерова 1983:** Kufnerová, Zl. K pojetí a zaměření české lingvistické bulharistiky v minulosti a současnosti. // *Práce z dějin slavistiky IX*. Praha, 1983, 105 – 114.
- Куфнерова 1985:** Kufnerová, Zl. Antonín Frinta jako bulharista. // *Acta Universitatis Carolinae. Philologica 2, 1985. Slavica Pragensia, XXVIII*, 143 – 148.
- Куцаров 1980:** Куцаров, Ив. *Увод в славянската филология. Ч. I*. София, 1980.
- Куцаров 1983:** Куцаров, Ив. Теоретичните изследвания на А. В. Бондарко и преподаването на морфология на съвременния български език във ВУЗ. // *Научни трудове на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“*, Т. 21, 1983, кн. 5 – Филология, 27 – 37.
- Куцаров 1985:** Куцаров, Ив. Чешката славистика от края на XIX и началото на XX век и българската филология. // *Acta Universitatis Carolinae. Philologica 2, 1985. Slavica Pragensia, XXVIII*, 27 – 38.
- Куцаров 1992:** Куцаров, Ив. Пражката бохемистика от началото на XX век и влиянието ѝ върху развитието на българското езиковзнание. // *Научни трудове на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“*, Т. 30, 1992, кн. 1 – Филология, 5 – 13.
- Куцаров 1998:** Куцаров, Ив. 25 години филологии в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. // *Научни трудове на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“*, Т. 36, 1998, кн. 1 – Филология, 13 – 16.
- Куцаров 2000:** Куцаров, Ив. Славянската филология във Франция. // *Научни трудове на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“*, Т. 38, 2000, кн. 1 – Филология, 5 – 22.
- Куцаров 2001а:** Куцаров, Ив. Българистиката и славистиката в Чехия и Полша в периода между двете световни войни. // *Сборник доклади от на-*

- учната конференция „Обучението по български език в началото на XXI в.“ (в памет на доц. д-р Стайко Кабасанов), Смолян, 2001, 3 – 19.
- Куцаров 2001б:** Куцаров, Ив. Славянската филология в Австрия след края на Първата световна война. // *Научни трудове на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“*, Т. 39, 2001, кн. 1 – Филология, 419 – 433.
- Куцаров 2002а:** Куцаров, Ив. *Славяните и славянската филология*. Пловдив, 2002.
- Куцаров 2002б:** Куцаров, Ив. Прага и началото на българската научна и университетска славистика. // *Ното bohemicus*, 2002, № 1 – 2, 5 – 11.
- Куцаров 2002в:** Куцаров, Ив. Полша и славистиката на XX век. // *Научни трудове на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“*, Т. 40, 2002, кн. 1 – Филология, Трета част, 249 – 279.
- Куцаров 2003:** Куцаров, Ив. Славянската филология – периоди на подем и упадък и факторите, които ги обуславят. // *Славистиката в началото на XXI век. Традиции и очаквания*. София, 2003, 19 – 27.
- Куцаров 2005:** Куцаров, Ив. Българската славистика в периода между двете световни войни. // *Научни трудове на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“*, Т. 43, 2005, кн. 1 – Филология, сб. А. Лингвистични дискурси. Юбилеен сборник в чест на 70-годишнината на проф. д.ф.н. Стефана Димитрова, 29 – 52.
- Куцаров 2007:** Куцаров, Ив. Бележки за славистиката на източните славяни в периода между двете световни войни. // *Научни трудове на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“*, Т. 45, 2007, кн. 1 – Филология, 7 – 33.
- Куцаров 2008:** Куцаров, Ив. Европейската славистика между двете световни войни. // *В търсене на смисъла и инварианта. Сборник в чест на 80-годишнината на проф. Дина С. Станишева*. София, 2008, 225 – 231.
- Кучера, Бъчваров 1986:** Кучера, К., Бъчваров, Я. Ярослав Порак. // *Съпоставително езикознание*, 1986, № 1, 127 – 128.
- Кърпачева 1976:** Кърпачева, М. *Булгарика* в научните съчинения на проф. д-р Фр. Славски. // *Български език*, 1976, № 6, 452 – 458.
- Кювлиева 1977:** Кювлиева, В. Организация на работата по уточняване на терминологията и издаването на терминологични речници в Словения. // *Български език*, 1977, № 4, 365 – 366.
- Лациок 1978:** Laciok, H. Začiatky a formirovanie slavistiky na Slovensku. // *Študie z dejín svetovej slavistiky do polovice 19. storočia*. Bratislava, 1978, 125 – 144.
- Лашкова 1987:** Лашкова, Л. Йосип Хам (1905 – 1986). // *Съпоставително езикознание*, 1987, № 4, 127 – 128.
- Леков 1956:** Леков, Ив. Леон Болъо на 80 години. // *Език и литература*, 1956, № 6, 475 – 476.
- Леков 1957:** Леков, Ив. Славянското езикознание в СССР. // *Български език*, 1957, № 5, 408 – 410.

- Леков 1963:** Леков, Ив. Макс Фасмер. // *Език и литература*, 1963, № 3, 95.
- Леков 1964:** Леков, Ив. Развой, успехи и нови задачи на езикознанието в България през годините на народната власт. // *Български език*, 1964, № 4 – 5, 257 – 281.
- Леков 1968:** Леков, Ив. Андре Мазон. // *Език и литература*, 1968, № 2, 92 – 93.
- Леков 1969а:** Леков, Ив. Акад. Емил Петрович. // *Език и литература*, 1969, № 3, 80.
- Леков 1969б:** Леков, Ив. Я. Бауер. // *Език и литература*, 1969, № 4, 94 – 95.
- Леков 1976а:** Леков, Ив. В памет на Витолд Дорошевски (1899 – 1976). // *Език и литература*, 1976, № 3, 102 – 103.
- Леков 1976б:** Леков, Ив. Славянската филология – интеграция на науки с достойно минало и трайно бъдеще. // *Език и литература*, 1976, № 5, 1 – 8.
- Леков 1978а:** Леков, Ив. Андре Вайан и сравнителното славянско езикознание (1891 – 1977). // *Език и литература*, 1978, № 1, 117 – 118.
- Леков 1978б:** Леков, Ив. В памет на Ян Станислав (1904 – 1977). // *Език и литература*, 1978, № 1, 119 – 120.
- Леков 1978в:** Леков, Ив. Бохуслав Хавранек. // *Български език*, 1978, № 5, 494 – 495.
- Леков 1978г:** Леков, Ив. Йежи Курилович. // *Български език*, 1978, № 5, 495.
- Леков 1978д:** Леков, Ив. Професор Мечислав Карас – полски езиковед и български приятел (1924 – 1977). // *Език и литература*, 1978, № 1, 118 – 119.
- Леков 1983:** Леков, Ив. *Из близкото минало на славянското езикознание. Дейци и насоки*. София, 1983.
- Леонидова 1979:** Леонидова, М. Актуални проблеми преподавания на руския език в вузовете в България. // *Первая национальная конференция преподавателей русского языка в вузах (Варна, 31.X. – 2. XI.1979). Тезиси докладов и сообщений*. София, 1979, 3 – 5.
- Леонидова 1985:** Леонидова, М. Сорок плодотворных лет развития русистики в Болгарии. // *Болгарская русистика*, 1985, 35 – 39.
- Леонидова 1988:** Леонидова, М. 40 години специалност руска филология в Софийския университет „Климент Охридски“. // *Съпоставително езикознание*, 1988, № 3, 57 – 64.
- Лингорска 1980:** Лингорска, Б. Начало на българистиката в Мелбърн. // *Съпоставително езикознание*, 1980, № 3, 92 – 93.
- Лингорска 1982:** Лингорска, Б. Професор доктор Пшемислав Зволински. // *Съпоставително езикознание*, 1982, № 1 – 2, 195 – 196.
- Линстед 1986:** Линстед, Й. Българистиката във Финландия. // *Звено*, 1986, № 5, 7 – 8.

- Лиу 1988:** Лиу, Д. Изучаването на българския език в Китай. // *Съпоставително езикознание*, 1988, № 1, 58 – 59.
- Логачов 1985:** Логачев, К. И. Вклад ученых Петербургского-Петроградского-Ленинградского университета в разработку кирилло-мефодиевской проблематики. // *Palaeobulgarica*, 1985, № 4, 6 – 29.
- Лукинова 1968:** Лукинова, Т. Б. Видання наукової спадщини Л. А. Булаховського. // *Мовознавство*, 1968, № 2, 31 – 34.
- Лутовинова, ред. 2000:** *Филологический факультет Санкт-Петербургского государственного университета. Материалы к истории факультета (2-ое издание, исправленное и дополненное)*. Ред. Лутовинова, И. С. Санкт-Петербург, 2000.
- Мавер 1957:** G. Maver. Slavistika u Italiji. // *Београдски међународни славистички састанак. 15. – 21.IX.1955*. Београд, 1957, 455 – 458.
- Манджуля 2001:** Манджуля, М. Българистиката в Букурещкия университет – днес и утре. // *Българистика 2001. Доклади он международната работна среща София, 21 – 22 септември 2001 г.* София, 2001, 128 – 131.
- Марван, Кларк 1983:** Марван, И., Дж. Э. М. Кларк. Славянское языкознание в Австрии, 1971 – 1980 гг. // *Славяноведение и балканистика в зарубежных странах*. Москва, 1983, 146 – 171.
- Маринова, Костова 1981:** Маринова, Н., Т. Костова. За българистиката в Холандия. // *Език и литература*, 1981, № 3, 124 – 125.
- Марков 1971:** Марков, Д. Ф. Об основных направлениях научной деятельности Института славяноведения и балканистики АН СССР. // *Советское славяноведение*, 1971, № 5, 3 – 8.
- Марков 1972:** Марков, Д. Ф. 25 лет работы Института славяноведения и балканистики. // *Советское славяноведение*, 1972, № 1, 3 – 20.
- Марков 1974:** Марков, Д. Ф. Научная деятельность Института славяноведения и балканистики в системе АН СССР (К 250-летию АН СССР). // *Советское славяноведение*, 1974, № 3, 3 – 7.
- Марков 1981:** Марков, Д. Ф. Итоги и ближайшие перспективы работы Института славяноведения и балканистики АН СССР. // *Советское славяноведение*, 1981, № 3, 9 – 13.
- Маслов 1957:** Маслов, Ю. С. Изучение южных и западных славянских языков в СССР за последние десять лет. // *Београдски међународни славистички састанак. 15. – 21.IX.1955*. Београд, 1957, 229 – 240.
- Матияшевич 1999:** Матијашевић, Ј. Александр Васильевич Музалевски (1923 – 1998). // *Славистика III*. Београд, 1999, 370 – 371.
- Мериджи 1966:** Мериджи, Б. Славистиката в Италия. // *Език и литература*, 1966, № 4, 90 – 95.
- Мечев 1977:** Мечев, К. Изтъкнат българовед (Сто години от рождението на академик Николай Севастианович Державин). // *Език и литература*, 1977, № 5, 93 – 94.

- Милетич 1891:** Милетич, Л. *Франц Миклошич и славянската филология*. София, 1891.
- Милников 1978:** Мыльников, А. С. К вопросу о путях и особенностях истории мировой славистики. // *Študie z dejín svetovej slavistiky do polovice 19. storočia*. Bratislava, 1978, 289 – 316.
- Милников 1978а:** Мыльников, А. С. Проблемы периодизации истории мировой славистики. // *Методические проблемы истории славистики*. Москва, 1978, 40 – 55.
- Милников 1980:** Мыльников, А. С. Славяноведение и балканистика в Австрии. // *Славяноведение и балканистика за рубежом*. Москва, 1980, 116 – 128.
- Милников 1981:** Милников, А. Българистиката в системата на славистичните дисциплини. // *Език и литература*, 1981, № 5, 66 – 70.
- Милников 1983:** Мыльников, А. С. Восточноевропейские исследования в университетах ФРГ. // *Славяноведение и балканистика в зарубежных странах*. Москва, 1983, 66 – 124.
- Минкова 1978:** Минкова, Л. *Осип Максимович Бодянски и Българското възраждане*. София, 1978.
- Минкова 1994:** Минкова, Л. Равносметка на една вековна традиция (История на славистиката в Германия). // *Литературна мисъл*, 1994, № 2, 164 – 176.
- Минкова 2000а:** Минкова, Л. Век и половина славистика във Виенския университет. // *Български език и литература*, 2000, № 5, 53 – 59.
- Минкова 2000б:** Минкова, Л. Българистиката в Специализираната библиотека към Института по славистика при Виенския университет. // *Библиотека*, 2000, № 3 – 4, 55 – 69.
- Михъила 1961:** Михъила, Г. Румънската славистика през последните години. // *Български език*, 1961, № 2, 163 – 175.
- Михъила 1968:** Mihăilă, G. Principales étapes de l'histoire des études slaves en Roumaine et de leurs rapports avec les études slaves internationales. // *Romanoslavica*, 1968, 193 – 225.
- Мичева 1997/1998:** Мичева, В. Евгения Ивановна Дьомина на седемдесет години. // *Български език*, 1997/1998, № 1, 1 – 3.
- Миятев 1965:** Миятев, П. Ищван Книежа (1898 – 1965). // *Български език*, 1965, № 2, 182.
- Младенов 1969:** Младенов, М. Сл. Научната дейност на Института за български език при БАН за 1968 г. // *Български език*, 1969, № 1, 81 – 85.
- Младенов 1970а:** Младенов, М. Сл. Приносът на румънските слависти в изследването на българските говори в СР Румъния. // *Български език*, 1970, № 2 – 3, 229 – 231.
- Младенов 1970б:** Младенов, М. Сл. Двадесет години списание Български език (1951 – 1970). // *Български език*, 1970, № 6, 543 – 545.

- Младенов 1975:** Младенов, М. Сл. Двадесет и пет години списание Български език. // *Български език*, 1975, № 6, 497 – 498.
- Младенов 1980:** Младенов, М. Сл. Густав Вайганд (1.II.1860 – 8.VII.1930). // *Съпоставително езикознание*, 1980, № 5, 114 – 116.
- Младенов 1981:** Младенов, М. Сл. 100 години от рождението на Андре Мазон (7.XI.1881 – 13.VII.1967). // *Съпоставително езикознание*, 1981, № 6, 72 – 74.
- Младенов 1987:** Младенов, М. Сл. Йоргу Йордан (1888 – 1986). // *Съпоставително езикознание*, 1987, № 3, 128.
- Младенов 1988:** Младенов, М. Сл. Аритон Врачу (1927 – 1987). // *Съпоставително езикознание*, 1988, № 4 – 5, 235 – 236.
- Младенов 1991:** Младенов, М. Сл. Александру Росети (1895 – 1900). // *Съпоставително езикознание*, 1991, № 1, 125 – 126.
- Младенов, Холиолчев 1971:** Младенов, М. Сл., Хр. Холиолчев. Проф. д-р Самуил Борисович Бернщейн на шейсет години. // *Български език*, 1971, № 2 – 3, 129 – 135.
- Младенова 1993/1994:** Младенова, Д. Научната дейност на Института за български език през 1992/1993 г. // *Български език*, 1993/1994, № 3, 226 – 228.
- Младенова 1995:** Младенова, М. Владимир Шмилауер (1895 – 1983). // *Съпоставително езикознание*, 1995, № 6, 95 – 96.
- Младенова, Игазова 1988:** Младенова, М., Игазова, Т. Преподаването на чешки и словашки език в Софийския университет „Климент Охридски“ през периода 1944 – 1987 г. // *Práce z dějin slavistiky XII*. Praha, 1988, 95 – 104.
- Моравцова 1985:** Moravcová, M. Prof. dr. Zdeněk Urban, CSc., šedesátiletý. // *Český lid*, 1985, № 4, 247 – 248.
- Моравцова 1992:** Moravcová, M. Česká etnografie Bulharska po roce 1945. // *Práce z dějin slavistiky XV*. Praha, 1992, 183 – 208.
- МПСИ 1978:** *Методологическите проблеми на историята на славистиката*. МКС, Комиссия по историята на славистиката. Москва, 1978.
- Мурдаров 1988:** Мурдаров, Вл. *Виена и началото на българската наука*. София, 1988.
- Мурдаров 1999:** Мурдаров, Вл. *Виенската славистика и българското езикознание 1822 – 1849 – 1918*. Пловдив, 1999.
- Мутафчиев 1957:** Мутафчиев, Р. Лексикографията в днешна Чехословакия. // *Български език*, 1957, № 6, 558 – 561.
- Мутафчиев 1962:** Мутафчиев, Р. Двадесет години от основаването на Институт за български език при БАН. // *Български език*, 1962, № 4, 351 – 355.
- Нагипал 1972:** Нагипал, Т. 20 години българска филология в Будапещенския университет. // *Език и литература*, 1972, № 3, 90 – 93.
- Начева 1987:** Начева, М. Списание *Наше ржеч* на седемдесет години. // *Съпоставително езикознание*, 1987, № 6, 96 – 97.

- Начева 1987а:** Начева, М. 70 години списание „Наше ржеч“. // *Български език*, 1987, № 6, 515 – 516.
- Неджела 1978:** Niedziela, Z. Słowianoznawstwo polskie do roku 1848. // *Študie z dejín svetovej slavistiky do polovice 19 storočia*. Bratislava: Veda, 1978, 331 – 352.
- Нейедли 1953:** Нейедли, З. К истории славяноведения до XIII века. // *Slavia*, 1953, 1 – 28.
- Николова 1987:** Николова, Св. Дмитрий Сергеевич Лихачов като изследовател на старите славянски литератури. // *Език и литература*, 1987, № 4, 3 – 11.
- Ницолова 1997:** Ницолова, Р. Карл Гутшмит на шейсет години. // *Съпоставително езиковедие*, 1997, № 4, 140 – 142.
- Нич 1960:** Nitsch, K. *Ze wspomnień językoznawcy*. Kraków, 1960.
- Норман 1984:** Норман, Б. Ю. История и съвременно състояние на изследванията на българския език в Белорусия. // *Съпоставително езиковедие*, 1984, № 2, 64 – 72.
- Носек 1984:** Носек, И. Бохумил Трънка (1895-1984). // *Български език*, 1984, № 5, 483 – 484.
- Ондруш 1974:** Ondruš, Š. Profesor Eugen Pauliny a jeho lingvistické dielo. // *Zborník Filozofickej fakulty univerzity Komenského. Philologica*, XXIII – XXIV, 1974, 3 – 6.
- Орлош 1982:** Orłoś, T. Z. Krakovská bohemistika. // *Práce z dějin slavistiky VI*. Praha, 1982, 125 – 138.
- Осипова 1983:** Осипова, Н. 90 лет румынской славистики. // *Советское славяноведение*, 1983, № 4, 53 – 61.
- Отчет 1960:** *IV Международный съезд славистов. Отчет* (под редакцията на В. В. Виноградов). Москва, 1960.
- Павлов 1980:** Павлов, Ив. Професор Карел Крейчи (1905 – 1979). // *Език и литература*, 1980, № 1, 108.
- Павлов 1985:** Pavlov, I. Život zasvěcený bulharistice. // *Bulharsko*, 1985, № 6, 11 (за Зд. Урбан).
- Павлов 1989:** Pavlov, Iv. Čeští vědci na Sofijské univerzitě Klimenta Ochridského. // *Práce z dějin slavistiky XIII*. Praha, 1989, 87 – 92.
- Павлов 1990:** Павлов, Ив. Чешкият българист Зденек Урбан. // *Литературен форум*, 1990, бр. 51 – 52, 7.
- Павлов 1996:** Павлов, Ив. Юбилейните жалони на академичната славистика. // *Език и литература*, 1996, № 1, 29 – 37.
- Павлова 1981:** Павлова, Р. Болгарско-русская сопоставительная проблематика на страницах журнала „Съпоставително езиковедие“. // *Българска русистика*, 1981, № 1, 70 – 73.
- Павлова 1982:** Павлова, Р. Сопоставительные исследования в области грамматики русского и болгарского языков. // *Руски и западни езици*, 1982, № 6, 12 – 14.

- Павлова 1984а:** Павлова, Р. Четиридесет години българска езиковедска русистика. // *Език и литература*, 1984, № 6, 13 – 16.
- Павлова 1984б:** Павлова, Р. Достижения советского языкознания за 60 лет. // *Достижения советской русистики за 60 лет*. София, 1984, 60 – 68.
- Павлова, Богданова 1982:** Павлова, Р., С. Богданова. Федот Петрович Филин (1908 – 1982). // *Съпоставително езиковедство*, 1982, № 5, 96 – 98.
- Палкова 1983:** Палкова, Зд. Милан Ромпортъл. // *Съпоставително езиковедство*, 1983, № 3, 130 – 131.
- Палкович 1991:** Палкович, К. Виден словашки славист. // *Български език*, 1991, № 4, 405 (за В. Бланар).
- Парашкевов 1981:** Парашкевов, Б. Професор доктор Юка Хюркянен (1942 – 1981). // *Съпоставително езиковедство*, 1981, № 6, 85 – 86.
- Парашкевов 1984:** Парашкевов, Б. Валентин Кипарски (1904 – 1983). // *Съпоставително езиковедство*, 1984, № 1, 132.
- Пастърнек 1896:** Pastnek, F. O ročátcích slovanské filologie v Čechách, zvláště o F. Durychovi a jeho poměru k Dobrovskému. // *Časopis Českého musea*, 1896, 67 – 80.
- Пашов 1984а:** Пашов, П. Научна конференция в Париж, посветена на петдесетгодишнината на катедрата по български език в Сорбоната. // *Език и литература*, 1984, № 1, 124 – 125.
- Пашов 1984б:** Пашов, П. Факултетът по славянски филологии на Софийския университет „Климент Охридски“ през четирите десетилетия на народната власт. // *Език и литература*, 1984, № 6, 1 – 12.
- Пашов 1996:** Пашов, П. „Език и литература“ навърши половин век. // *Език и литература*, 1996, № 1, 4 – 7.
- Пеева 2001:** Пеева, А. Преподаването на български език и култура в ИНАЛКО, Париж. // *Българистика 2001. Доклади от международната работна среща София, 21 – 22 септември 2001 г.* София, 2001, 119 – 121.
- Пенкова 1973:** Пенкова, П. Българският език в американските университети. // *Български език*, 1973, № 5, 90 – 93.
- Пенкова 1974:** Пенкова, П. Седми конгрес на скандинавските слависти в Берген. // *Език и литература*, 1974, № 6, 86 – 91.
- Пенчев Г. 1983:** Пенчев, Г. Дмитрий Фьодорович Марков. // *Литературна мисъл*, 1983, № 10, 96 – 100.
- Пенчев, Станишева, Станков 1967:** Пенчев, Й., Станишева, Д., Станков, В. Въпроси на българистиката в съветското езиковедство. // *Български език*, 1967, № 5, 436 – 457.
- Пернишка 1974:** Пернишка, Е. Нови прояви на българистиката в Украйна. // *Български език*, 1974, № 3, 278 – 281.
- Пернишка 1989:** Пернишка, Ем. Тридесет години български лекторат в Лион. // *Език и литература*, 1989, № 4, 125 – 126.
- Петканов 1978:** Петканов, Ив. Енрико Дамиани като славист. // *Език и литература*, 1978, № 4, 37 – 47.

- Петканов 1980:** Петканов, Ив. Италянски русист и славист Еttore Логатто. // *Болгарская русистика*, 1980, № 3, 15 – 16.
- Петканов 1981:** Петканов, Ив. Италианският българист Луиджи Салвини. // *Език и литература*, 1981, № 1, 63 – 68.
- Петканов 1992:** Петканов, Ив. Енрико Дамиани като българист и славист (28.IV.1892 – 10.XII.1953). // *Език и литература*, 1992, № 4, 136 – 139.
- Петрачкова 1989:** Petráčková, V. K charakteru českého předobrozenského mluvnictví a slovníkářství. // *Práce z dějin slavistiky XIII*. Praha, 1989, 243 – 255.
- Петрова-Слодняк 1988:** Петрова-Слодняк, М. Българистиката в Залцбург. // *Съпоставително езиковедство*, 1988, № 4 – 5, 127 – 132.
- Петрович 1957:** Петрович, Е. Вопросы славистики в Румынии за последние десять лет. // *Београдски меѓународни славистички састанак*. 15. – 21.IX.1955. Београд, 1957, 459 – 464.
- Петровски 1906:** Петровский, Н. *Первые годы деятельности В. Копитара*. Казань, 1906.
- Петровски 1914:** Петровский, Н. О занятиях В. Копитара болгарским языком. // *Списание на БАН*, 1914, 19 – 74.
- Петър 1975а:** Petr, J. Problematika dějin slavistiky na některých neslovanských universitách. // *Práce z dějin slavistiky II*. Praha, 1975, 43 – 60.
- Петър 1975б:** Petr, J. Antonín Frinta (14.VI.1884 – 21.II.1975). // *Slavia*, 1975, № 4.
- Петър, съст. 1987:** Петър, Я. *Езиковедската българистика в Чехословакия*. Съставител Ян Петър. София: Наука и изкуство, 1987.
- Петър 1988а:** Петър, Я. Приносът на Карловия университет към развитието на славянското езиковедство в Софийския университет. // *Език и литература*, 1988, № 5, 33 – 47.
- Петър 1988б:** Petr, J. Jazykovědná bulharistika v Čechách v poválečném čtyřicetiletí. // *Práce z dějin slavistiky XII*. Praha, 1988, 13 – 28.
- Петър 1989:** Petr, J. Přínos Univerzity Karlovy k rozvoji slovanské jazykovědy na Univerzitě Klimenta Ochridského v Sofii od doby jejího založení do současnosti. // *Práce z dějin slavistiky XIII*. Praha, 1989, 7 – 42.
- Пикио 1962:** Picchio, R. Quaranta anni di slavistica italiana nell' opera di E. Lo Gatto e G. Maver. // *Studi in onore di E. Lo Gatto e G. Maver*. Firenze – Roma, 1962, 1 – 21.
- Платонова 2001:** Платонова, И. В. Българистиката във Факултета по чужди езици при Московския държавен университет (Програма „Училище – ВУЗ“). // *Българистика 2001. Доклади от международната работна среща София, 21 – 22 септември 2001 г.* София, 2001, 45 – 51.
- Попиванов 1983:** Попиванов, Ив. Крупен литературовед – българист. 70 години от рождението на Д. Ф. Марков. // *Език и литература*, 1983, № 4, 11 – 16.

- Попиванов 1989:** Попиванов, Ив. Тридесет години българистика в Дебрецен. // *Език и литература*, 1989, № 2, 110.
- Попов Д. 1995:** Попов, Д. Дейността на Института за български език през 1994 г. // *Български език*, 1995, № 3, 261 – 164.
- Попов К. Г. 1968:** Попов, К. Г. Русистиката в Чехословакия. // *Език и литература*, 1968, № 1, 93 – 95.
- Порт 1968:** Pohrt, H. *Bibliographie slawistischer Publikationen aus der Deutschen Demokratischen Republik 1946 – 1967*. Berlin: Akademie-Verl, 1968.
- Порт 1970:** Pohrt, H. Die Anfänge der Zeitschrift „Archiv für slavische Philologie“. // *Práce z dějin slavistiky I*. Praha: Univerzita Karlova, 1970, 61 – 68.
- Порт 1974:** Pohrt, H. *Bibliographie slawistischer Publikationen aus der Deutschen Demokratischen Republik 1968 – 1974*. Berlin: Akademie – Verlag, 1974.
- Праце 1970:** *Práce z dějin slavistiky*. Praha: Univerzita Karlova, 1970.
- Първев 1958:** Първев, Хр. Из „предисторията“ на проблемата за преизказното наклонение. // *Български език*, 1958, № 4 – 5, 434 – 441.
- Първев 1962:** Първев, Хр. Списание *Naše řeč* (Прага). // *Български език*, 1962, № 5, 467 – 470.
- Първев 1962а:** Първев, Хр. Списание *Český jazyk a literatura* (Прага). // *Български език и литература*, 1962, № 6, 45 – 50.
- Първев 1968:** Първев, Хр. Половинвековен юбилей. // *Български език*, 1968, № 6, 584 – 586 (за списание *Naše řeč*).
- Първев 1969:** Първев, Хр. Науката за българския език след 9.IX.1944 г. // *Български език и литература*, 1969, № 4, 17 – 32.
- Първев 1984:** Първев, Хр. Българското езикознание през четиридесетте социалистически десетилетия. // *Език и литература*, 1984, № 4, 27 – 41.
- Първев 1986:** Първев, Хр. Макс Фасмер (1886 – 1962). // *Съпоставително езикознание*, 1986, № 5, 111 – 113.
- Раданова 1992:** Раданова, Н. Енрико Дамиани (1892 – 1953). // *Съпоставително езикознание*, 1992, № 5, 89 – 93.
- Радева 1991:** Радева, В. Пета конференция на немските слависти. // *Език и литература*, 1991, № 2, 136 – 138.
- Първев 1984:** Първев, Хр. Българското езикознание през четиридесетте социалистически десетилетия. // *Език и литература*, 1984, № 4, 27 – 41.
- Радева 1998:** Радева, В. Хилмар Валтер на шейсет и пет години. // *Съпоставително езикознание*, 1997, № 3 – 4, 199 – 201.
- Радева С. 1963:** Радева, С. Два юбилея на видни полски езиковеди (Сплавински, Клеменсевич). // *Български език*, 1963, № 3, 246 – 250.
- Радева С. 1980:** Радева С. Витолд Ташицки (1898 – 1979). // *Съпоставително езикознание*, 1980, № 5, 124 – 126.
- Радованович 1990:** Професор др Александар Младеновић. // *Zbornik Matice srpske za filologiju i lingvistiku, XXXVII*. Novi Sad, 1990, 1 – 17.

- Райкова 1993:** Райкова, М. Професор Лешек Мошински на 65 години. // *Palaeobulgarica*, 1993, № 2, 125 – 127.
- Райкова 1996:** Райкова, М. Професор Франчишек Славски на 80 години. // *Български език*, 1996, № 5, 1 – 4.
- Райкова 1996а:** Райкова, М. Професор Франчишек Славски в България. // *Български език*, 1996, № 5, 92 – 93.
- Ред. 1959:** Българската славистика в служба на културното строителство. // *Език и литература*, 1959, № 4, 241 – 243.
- Ред. 1974:** Българската славистика на 30 години. // *Език и литература*, 1974, № 4, 1 – 11.
- Ред. 1975:** Двадесет и пет години списание „Български език“. // *Български език*, 1975, № 6, 497 – 498.
- Ред. 1986:** Професор д-р Линда Айцетмюлер-Садник на 75 години. // *Звено*, 1986, № 2, 15 – 16.
- Ред. 1986а:** Тадеуш Шимански. // *Звено*, 1986, № 5, 61.
- Ред. 1986б:** Професор д-р Волфганг Геземан на 60 години. // *Звено*, 1986, № 2, 18 – 19.
- Ред. 1987:** Академик Йосип Хам. // *Българистика*, 1987, № 1, 38 – 39.
- Ред. 1997:** Професор Ърнест Скатън – почетен доктор на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. // *Съпоставително езиковедие*, 1997, № 1, 128.
- Ред. 1999:** Научните приноси на проф. д-р Йежи Русек. // *Научни трудове на Пловдивския университет „Паусий Хилендарски“*. Т. 37, 1999, кн. 1 – *Филология*, 19 – 20.
- Ред. 1999а:** Научните приноси на проф. д-р Всеволод Д. Андреев. // *Научни трудове на Пловдивския университет „Паусий Хилендарски“*, Т. 28, 1990, кн. 1 – *Филология*, 5 – 6.
- Реметић 2000:** Реметић, Сл. Павле Ивић (1925 – 1999). // *Славистика IV*. Београд, 2000, 347 – 352.
- Ржанникова 1993/1994:** Ржанникова, О. А. Петдесет години катедра „Славянски филологии“ в Московския университет „М. В. Ломоносов“. // *Български език*, 1993/1994, № 4, 404.
- Ржанникова 2001:** Ржанникова, О. А. Българистиката във Филологическия факултет на Московския държавен университет „М. В. Ломоносов“. // *Българистика 2001. Доклади от международната работна среща София, 21 – 22 септември 2001 г.* София: БАН, 2001, 36 – 44.
- Ржехачек 1975:** Řeháček, L. Studium dějin slovanské filologie na filozofické fakultě University Karlovy v Praze. // *Práce z dějin slavistiky II*. Praha, 1975, 174 – 196.
- Ржехачек 1981:** Řeháček, L. Jazykovědná bulharistika na Univerzitě Karlově v letech 1945 – 1980. // *Práce z dějin slavistiky VIII. Dějiny bulharistiky na Univerzitě Karlově v Praze*. Praha: Univerzita Karlova, 1981, 55 – 73.

- Ригер 1982:** Ригер, Я. Здзислав Щибер. // *Език и литература*, 1982, № 2, 95 – 100.
- Ристески 1994:** Ристески, Ст. *Табу темата: Киселинов – Конески*. Охрид, 1994.
- Романска 1959:** Романска, Цв. Постижения и задачи на съвременната българска фолклористика. // *Език и литература*, 1959, № 4, 272 – 286.
- Романска 1964:** Романска, Цв. Съвременната българска фолклористика – състояние и постижения, задачи и перспективи. // *Език и литература*, 1964, № 4, 71 – 78.
- Русакиев 1976:** Русакиев, С. Евгений Шаблиовски на 70 години. // *Език и литература*, 1976, № 3, 100 – 101.
- Русакиев 1984:** Русакиев, С. Четири десетилетия на огромен успех. // *Език и литература*, 1984, № 4, 4 – 5.
- Русек 1979:** Русек, Й. Из историята на българистиката в Краков. // *Съпоставително езиковедие*, 1979, № 5, 56 – 62.
- Русек 1980:** Русек, Й. 80 години българистика в Краков. // *Език и литература*, 1980, № 4, 118 – 122.
- Русинов 1967:** Русинов, Р. Успехите на съветското езиковедие. // *Български език*, 1967, № 5, 457 – 463.
- Русинов 1986:** Русинов, Р. Марина Григориевна Рожновска (1926 – 1985). // *Български език*, 1986, № 3, 258 – 259.
- Русинов 1987а:** Русинов, Р. Общественият самоотчет на акад. Д. С. Лихачов. // *Език и литература*, 1987, № 5, 130 – 131.
- Русинов 1987б:** Русинов, Р. Запознайте се с проф. д-р Борис Юстинович Норман. // *Българистика*, 1987, № 4, 12 – 15.
- Русинов 1988а:** Русинов, Р. Раля Михайловна Цейтлин – почетен доктор на Великотърновския университет. // *Български език*, 1988, № 5, 469 – 471.
- Русинов 1988б:** Русинов, Р. Леонид Булаховски (1888 – 1961). // *Съпоставително езиковедие*, 1988, № 4 – 5, 220 – 222.
- Русинов 1988в:** Русинов, Р. Двадесет и пет години българска филология във Великотърновския университет „Кирил и Методий“. // *Език и литература*, 1988, № 1, 134 – 135.
- Русинов 1988г:** Русинов, Р. Кратки спомени за Великотърновския университет (по случай двадесет и петата му годишнина). // *Съпоставително езиковедие*, 1988, № 2, 47 – 50.
- Русинов 1996:** Русинов, Р. Григорий Осипович Винокур (1896 – 1947). // *Съпоставително езиковедие*, 1996, № 2, 121 – 126.
- С XXI 2003:** *Славистиката в началото на XXI век. Традиции и очаквания*. София: Сема РИ, 2003.
- Садецки-Кардос, Ференц 1994:** Szádeczky-Kardoss, Samuel; István Ferincz. *Szegedi bolgarisztika*. Hungaro-Bulgarica V. Szeged: JATE Press, 1994.
- Селимски 1989:** Селимски, Л. Алфред Заремба (1921 – 1988). // *Съпоставително езиковедие*, 1989, № 1, 124 – 125.

- Селимски 1989а:** Селимски, Л. Станислав Скорупка (1906 – 1988). // *Съпоставително езиковедство*, 1989, № 1, 125 – 126.
- Симеонова 1982:** Симеонова, Хр. Рубен Иванович Аванесов (1902 – 1982). // *Съпоставително езиковедство*, 1982, № 5, 98 – 99.
- Скаличка 1970:** Skalička, V. *Slovanská filologie na Karlově universitě. // Práce z dějin slavistiky I*. Praha, 1970, 26 – 32.
- Славика 1993:** *Slavica na Masarykově Univerzitě v Brně (Literární věda, jazykověda, historiografie, uměnovědy)*. Brno: Masarykova univerzita, 1993.
- Скатън 1991а:** Скатън, Ъ. А. Шестдесет години българистика в Съединените американски щати. // *Съпоставително езиковедство*, 1991, № 1, 58 – 64.
- Скатън 1991б:** Scatton, E. A. Bibliography of Bulgarian linguistics in the United States. // *Съпоставително езиковедство*, 1991, № 5, 117 – 128.
- Смирнов 1988:** Смирнов, С. В. Петербургский центр славяноведения. // *Славянская филология. Вып. VI*. Ленинград, 1988, 34 – 40.
- Смядовски 1981:** Смядовски, Ст. Научната дейност на Института за български език при БАН за 1980 г. // *Български език*, 1981, № 3, 258 – 262.
- Соколовска-Добрикова 1987:** Соколовска-Добрикова, М. Българистиката във Философския факултет на Братиславския университет „Ян Амос Коменски“. // *Български език*, 1987, № 5, 430 – 433.
- Спасич 1994:** Спасић, Л. Професор др Јован Јерковић. // *Zbornik Matice srbske za filologiju i lingvistiku, XXXVII*. Novi Sad, 1994, 9 – 22.
- Стаменов 1987:** Стаменов, М. Още един център на българистиката в Англия. // *Съпоставително езиковедство*, 1987, № 2, 57 – 62.
- Станишева 1996:** Станишева, Д. Никита Илич Толстой (1923 – 1996). // *Съпоставително езиковедство*, 1996, № 4, 156 – 159.
- Станковић 1999:** Станковић, Б. Актуелни проблеми изучавања српског језика у иностранству. // *Славистика III*. Београд, 1999, 281 – 284.
- Станковић 2001:** Станковић, Б. О будућности славистике и славистичких организација. // *Славистика V*. Београд, 2001, 9 – 15.
- Стендер-Петерсен 1960:** Стендер-Петерсен, А. К истории скандинавской славистики. // *Scando-Slavica*, 1960, 5 – 18.
- Стойков 1968:** Стойков, Ст. Проф. Роже Бернар на шейсет години. // *Български език*, 1968, № 4 – 5, 331 – 340.
- Стойкович 1979:** Стойкович, Ол. Изучаването на български език в Румъния. // *Български език*, 1979, № 3, 219 – 223.
- Стоянов И. 1985:** Стоянов, Ив. А. За възникването и развитието на езиковедската българистика в Украйна. // *Съпоставително езиковедство*, 1985, № 2, 56 – 64.
- Стоянов 1964:** Стоянов, Ст. Българското езиковедство за двадесет години. // *Език и литература*, 1964, № 4, 1 – 16.

- Стоянов 1969:** Стоянов, Ст. Българското езикознание (25 години славистика в Народна република България. I. Езикознание). // *Език и литература*, 1969, № 4, 1 – 9.
- Стоянов 1984:** Стоянов, Ст. Началото. // *Език и литература*, 1984, № 4, 8 – 11.
- Супрун 1989:** Супрун, А. Е. *Введение в славянскую филологию* (второ издание). Минск: Вышэйшая школа, 1989.
- Такаюки 1980:** Такаюки, И. История и современное состояние славяноведения в Японии. // *Советское славяноведение*, 1980, № 2, 93 – 105.
- Терзийска 1981:** Терзийска, Л. Иван Билодид (1906 – 1981). // *Съпоставително езикознание*, 1981, № 6, 86 – 87.
- Терзийска 1991:** Терзийска, Л. Международната асоциация на украинистите проведе своя първи конгрес. // *Език и литература*, 1991, № 2, 134 – 136.
- Терзич 2000:** Терзић, А. Вера Николић (1925 – 1999). // *Славистика IV*. Београд, 2000, 353 – 354.
- Тетовска-Троева 1976:** Тетовска-Троева, М. Дейността на Института за български език при БАН за 1975 г. // *Български език*, 1976, № 3, 146 – 250.
- Тибенски 1973:** Tibenský, J. Počiatky slavistickej vedy na Slovensku. // *Československé přednášky pro VII. mezinárodní sjezd slavistů ve Varšavě. Literatura – folklór – historie*. Praha, 1973, 417 – 425.
- Тишева, Колев 2000:** Тишева, Й., Г. Колев. *Едно поколение български езиковеди*. София, 2000, 3 – 13 (за Хр. Първев, В. Попова, П. Пашов, Т. Бояджиев, Ст. Брезински).
- Токарьов 1973:** Токарев, С. А. Начальный период славянской этнографии. // *VII Международный съезд славистов. Доклады советской делегации*. Москва, 1973, 237 – 249.
- Тодоров 1989:** Тодоров, Т. Проф. д-р Роже Бернар на осемдесет години. // *Български език*, 1989, № 1, 88 – 91.
- Тодоров 1993/1994:** Тодоров, Т. Проф. д-р Роже Бернар на 85 години. // *Български език*, 1993/1994, № 1, 71 – 73.
- Тодоров 1996:** Тодоров, Т. Нестареещата любов към България на проф. д-р Роже Бернар. // *Български език*, 1996, № 3, 98 – 100.
- Тодоров В. 1983:** Тодоров, В. Чешката литература в България след 9.IX.1944 г. // *Práce z dějin slavistiky IX*. Praha, 1983, 91 – 104.
- Тодоров В. 1986:** Тодоров, В. Зденек Урбан и българската литература. // *Литературна история*, 1986, 102 – 109.
- Толстой 1970:** Толстой, Н. И. Академик В. В. Виноградов. // *Советское славяноведение*, 1970, № 1, 132 – 133.
- Толстой 1974:** Толстой, Н. И. Памяти И. И. Ревзина. // *Советское славяноведение*, 1974, № 5, 126 – 127.
- Томов 1995:** Томов, М. Любомир Андрейчин и Секцията съвременен български език в периода на нейното създаване. // *Български език*, 1995, № 5 – 6, 437 – 442.

- Томов 1996:** Томов, М. Кирил Мирчев и Института за български език в периода на неговото създаване. // *Български език*, 1996, № 1, 37 – 39.
- Топорков 1986:** Топорков, А. Л. Этнолингвистические исследования в области славистики в последнее десятилетие. // *Советская этнография*, 1986, № 1, 137 – 140.
- Тот 1973:** Тот, И. Езиковедската славистика в Унгария. // *Език и литература*, 1973, № 2, 81 – 83.
- Третьяков 1957:** Третьяков, П. Н. О деятельности Института славяноведения Академии наук СССР. // *Београдски међународни славистички састанак*. 15. – 21.IX.1955. Београд, 1957, 283 – 288.
- Троуърс 1977:** Trawers, M. B. *Slavonic Languages in Australia since 1958*. Sydney, 1977.
- Трофимкина 2001:** Трофимкина, О. И. Вклад профессора Петра Андреевича Дмитриева в сербистику. // *Славистика V*. Београд, 2001, 239 – 240.
- Трумер 1974:** Trummer, M. Der Beitrag der Grazer Slavistik zum Studium südosteuropas. // *Österreichische Osthefte, Jahrgang 16*. Wien, 1974, 270 – 279.
- Урбан 1989:** Urban, Zd. K dějinám vztahů mezi sofijskou a pražskou univerzitou na poli literární vědy a folkloristiky. // *Práce z dějin slavistiky XIII*. Praha, 1989, 43 – 70.
- Урбан, Ржехачек 1992:** Урбан, Зд., Л. Ржехачек. *Прага и българската филология*. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 1992.
- Урбанчик 1982:** Urbańczyk, S. Dwieście lat polskiego językoznawstwa (Próba periodyzacji). // *Práce z dějin slavistiky VI*. Praha, 1982, 7 – 22.
- Филипова 1986:** Филипова, Г. Десет години списание *Palaeobulgarica* – *Старобългаристика*. // *Звено*, 1986, № 5, 50 – 52.
- Филипова-Байрова 1967:** Филипова-Байрова, М. Професор Андре Мазон (1881 – 1967). // *Български език*, 1967, № 6, 575 – 577.
- Филипова-Байрова 1979:** Филипова-Байрова, М. Проф. Роже Бернар. // *Литературна история*, 1979, 51 – 54.
- Филипова-Байрова 1989:** Филипова-Байрова, М. Проф. Роже Бернар на седемдесет години. // *Palaeobulgarica*, 1989, № 4, 3 – 7.
- Филкова 1994:** Филкова, П. Виктор В. Виноградов (1894 – 1969). // *Съпоставително езиковедие*, 1994, № 6, 88 – 102.
- Францев 1906:** Францев, В. А. *Польское славяноведение конца XVIII и первой четверти XIX ст.* Прага Чешская, 1906.
- Фринта 1957:** Frinta, A. O počátcích filologie a slavistiky u Lužických Srbů. // *Slavia*, 1957, 578 – 585.
- Фринта 1970:** Frinta, A. Dějiny sorabistiky. // *Práce z dějin slavistiky I*. Praha, 1970, 33 – 41.
- Фулиарон 2001:** Фулиарон, Е. Проблеми на българистиката и българската диаспора в Париж. // *Българистика 2001. Доклади от международната*

- работна среща София, 21 – 22 септември 2001 г. София: БАН, 2001, 115 – 118.
- Фьойе 2001:** Фьойе, Ж. Състоянието на българското езикознание във Франция. // *Българистика 2001. Доклади от международната работна среща София, 21 – 22 септември 2001 г.* София: БАН, 2001, 112 – 115.
- Фьорстер 1987:** Фьорстер, В. Традиции на славянската лексикография в Хумболтовия университет. // *Съпоставително езикознание*, 1987, № 5, 59 – 64.
- Хавранек 1957:** Havránek, V. Slovanská jazykověda v Československé republice. // *Београдски меѓународни славистички састанак. 15. – 21.IX.1955.* Београд, 1957, 353 – 367.
- Хакамиес 1989:** Хакамиес, П. Славяноведение в Финляндии. // *Славяноведение и балканистика в странах зарубежной Европы и США.* Москва: Наука, 1989, 99 – 101.
- Хам 1970:** Хамм, Й. Славянское языкознание и пути его исторического развития. // *Práce z dějin slavistiky I.* Praha: Univerzita Karlova, 1970, 13 – 21.
- Хаузенблас 1963:** Hausenblas, K. K sedmdesátinám akad. V. Havránka. // *Slovo a slovesnost*, 1963, № 1, 1 – 6.
- Хензел 2001:** Хензел, Х. Състояние на българистиката в Университета „Фридрих Шилер“ в Йена след 1966 г. // *Българистика 2001. Доклади от международната работна среща София, 21 – 22 септември, 2001 г.* София: БАН, 2001, 23 – 35.
- Холман 1987:** Холман, М. Българистиката в британските университети – постижения и перспективи. // *Българистика*, 1987, № 1, 20 – 25.
- Хоралек 1955:** Хоралек, К. Сегашното състояние на чешкото и словашкото езикознание. // *Български език*, 1955, № 1, 70 – 76.
- Хоралек 1968:** Хоралек, К. Славистика на философском факултете Карлова университета до настоящето време. // *Slovanská filologie na Universitě Karlově.* Praha, 1968, 139 – 146.
- Храсте 1957:** Hraste, M. Rad na lingvistici i filologiji u Narodnoj republici Hrvatskoj za zadnjih deset godina. // *Београдски меѓународни славистички састанак. 15. – 21.IX.1955.* Београд, 1957, 41 – 46.
- Христова 1998:** Христова, И. Самуил Борисович Бернщейн. // *Език и литература*, 1998, № 2, 162 – 164.
- Хрозиенчик 1978:** Hrozičnik, Jozef. *Študie z dejín svetovej slavistiky do polovice 19. storočia.* Bratislava: Veda, 1978.
- Хронкова 1965:** Хронкова, Д. Българската литература в Чехия през последните двадесет години (1944 – 1964). // *Литературна мисъл*, 1965, № 3, 100 – 117.
- Цонев 1969:** Цонев, Й. Българската литературоведска русистика (25 години славистика в НРБ. II. Литературознание). // *Език и литература*, 1969, № 4, 22 – 29.

- Чолакова 1966:** Чолакова, Кр. Лексикографическая работа в Институте болгарского языка Болгарской АН. // *Современная русская лексикология*. Москва: Наука, 1966, 178 – 190.
- Чолакова 1969:** Чолакова, Кр. Българска лексикология и лексикография. // *Български език*, 1969, № 4 – 5, 376 – 383.
- Чолакова 1970:** Чолакова, Кр. Научната дейност на Института за български език при БАН за 1969 г. // *Български език*, 1970, № 1, 65 – 69.
- Чолакова 1972:** Чолакова, Кр. Тридесет години българска лексикография в Института за български език. // *Български език*, 1972, № 5, 456 – 458.
- Чолакова 1984:** Чолакова, Кр. Преглед на лексикографската и лексиколожката дейност на Института за български език при БАН (1981 – 1984). // *Български език*, 1984, № 5, 472 – 475.
- Чолакова 1985:** Чолакова, Кр. Четиридесет години българска лексикография и лексикология. // *Български език*, 1985, № 1, 21 – 25.
- Шаур 1990:** Шаур, Вл. Франтишек Копечни (1909 – 1990). // *Съпоставително езикознание*, 1990, № 3, 119 – 120.
- Шейн 1973:** Shane, Al. M. American and Canadian doctoral dissertations in Slavic and East European languages and literatures, 1961 – 72. // *Slavic and East European Journal*, 1973, Vol. 17, № 2 (Summer, 1973), 184 – 216.
- Шечковски 1955:** Siczkowski, A. Czterdziestolecie pracy prof. S. Słońskiego w Uniwersytecie Warszawskim (1915 – 1955). // *Poradnik Językowy*, 1955, 240 – 250.
- Шимански 1982:** Шимански, Т. Проф. д-р Пшемислав Зволински (1914 – 1981). // *Български език*, 1982, № 5, 480 – 481.
- Шимански 1986:** Шимански, Т. Академик Франчишек Славски на 70 години. // *Звено*, 1986, № 2, 16 – 17.
- Ягич 1910:** Ягич, И. В. *Исторія славянской филологіи*. Санкт-Петербург, 1910.
- Якобсон 1957:** Якобсон, Р. О. Изучение славянских языков и сравнительное славяноведение в Соединенных штатах Америки за послевоенное десятилетие. // *Београдски међународни славистички састанак*. 15. – 21.IX.1955. Београд, 1957, 415 – 428.
- Якобсон 1963:** Якобсон, Р. Американските слависти и софийският конгрес. // *Славяни*, 1963, № 5, 21 – 22.
- Янев Л. 1988:** Янев, Л. Франтишек Травничек (1888 – 1961). // *Съпоставително езикознание*, 1988, № 4 – 5, 222 – 223.